

METROPOLITAN
UNIVERSITY PRAGUE PRESS

Acta MUP
Právní ochrana duševního vlastnictví

Ústav právní ochrany duševního vlastnictví

Acta MUP – Právní ochrana duševního vlastnictví

Vydavatel

Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.
Dubečská 900/10, 100 31 Praha 10-Strašnice

Redakční rada

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.
Ing. Karel Čada, prom. práv., Ph.D.
JUDr. Jan Hák, Ph.D.
doc. JUDr. Pítra
JUDr. Radka MacGregor Pelikánová, Ph.D., LL.M., MBA
prof. JUDr. Jiří Srstka
doc. JUDr. Zbyněk Švarc, Ph.D.
prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.
JUDr. Aleš Vokálek

Odborný editor

prof. Ing. Ladislav Jakl, CSc.

Odborné recenze

Mgr. Karel Špindler
Ing. Jaromír Plecítý

Redaktor

Ing. Marta Hošková

Nakladatelský editor

Jakub Marek

Vydalo

Metropolitan University Prague Press

Tisk

Powerprint, Brandejsovo náměstí 1219, 160 00 Praha 6

Povoleno MK ČR pod č. E 19 472

ISSN 1804-6932

OBSAH

JUDr. Marek Beneš

Problematika geoblockingu v autorském právu Evropské unie 5

Mgr. Martina Zdvihalová

Rozlišovací způsobilost ochranných známek tvořených výlučně barvou a kombinací barev 19

Adéla Pecková

Úvod do problematiky ochrany vynálezů v Ruské federaci 33

Ing. Darina Kyliánová

Aktuálně z oblasti priemyselného vlastníctva na Slovensku 47

Ing. Marta Hošková

Jednoroční placené stáže 57

Problematika geoblockingu v autorském právu Evropské unie²

Úvod

Problematika tzv. geoblockingu, tedy blokování přístupu k službám na základě státu původu, bydliště, polohy či IP adresy, je Evropskou komisí vnímána jako jedna z překážek k dokončení jednotného digitálního trhu. V oblastech online obchodu se zbožím a službami v přeshraničním módu v Evropské unii je blokování přístupu k nákupu na základě původu či polohy realitou a naplňuje jisté znaky diskriminace v rozporu se směrnicí o službách na vnitřním trhu.³ Je problematickým ve vztahu k fungování vnitřního trhu a je otázka, zda ho lze pokládat za praktiku mající potenciál narušit hospodářskou soutěž. I proto Komise navrhla přijetí některých legislativních aktů, které by měly geoblocking postupně zakazovat či omezovat. S okamžitým omezením se však nepočítá zejména v oblasti přístupu ke službám chráněným autorským právem. Důvodem jsou existující licenční modely, spoléhající na fragmentaci trhu, ale také především neexistence jednotného autorskoprávního teritoria Evropské unie.

Geoblocking je v užším slova smyslu vnímán jako omezení či zamezení přístupu k online službě na základě geografické polohy.⁴ V širším slova smyslu lze pod geoblocking řadit i omezení přístupu k online prodeji zboží či technologická omezení pro užívání zakoupených produktů, např. různé standardy pro přehrávání DVD. Geoblocking využívá různé prostředky lokalizace uživatele, nejčastěji IP adresu nebo např. jazyková nastavení operačního systému. A jako většinu podobných systémů technologického omezení i geoblocking lze obejít, pokročilému uživateli stačí využít virtuální IP adresu či změnu nastavení v operačním systému.

Důvodem pro používání geoblockingu je teritorializace internetu, který je (má či může být) ve své podstatě bez hranic. Zpětná teritorializace (neboť internet sám o sobě je posun od teritorializace k neomezenému přístupu k obsahu a službám) je logickou reakcí na možnosti, které internet přináší konzumentům. Typickým důvodem pro geoblocking je

---

1 JUDr. Marek Beneš je interním přednášejícím na katedře Průmyslového vlastnictví Metropolitní univerzity Praha a externím doktorandem na katedře Občianského práva Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

2 Tento příspěvek byl podpořen v rámci řešení projektu GA ČR č. 17-11867S „Comparison of the interaction between the law against unfair competition and intellectual property law, and its consequences in the central European context“.

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu.

4 KRA-OZ, T. Geoblocking and the Legality of Circumvention [15. 11. 2014]. *IDEA: The IP Law Review*, 2017, vol. 57, no. 3, s. 386. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2548026>.

licenční model či nemožnost vypořádání práv celosvětově či celoevropsky (např. omezení přístupu k některým videím na YouTube). Dalším důvodem je maximalizace zisku, kdy totožná služba je nabízena za jinou cenu pro uživatele z jiného území. Existují i kombinace uvedených dvou důvodů jako rozdílné přístupy ke službě Netflix. Např. turecký uživatel zaplatí cca 3krát méně než německý, ovšem má k dispozici jiný katalog obsahu.⁵ Geoblocking může mít ovšem i legitimní důvody spočívající v legislativním omezení určité země. Např. geoblocking je využíván pro zamezení přeshraničního nákupu léčiv nebo účasti na online loteriích, které jsou v některých zemích regulované či zakázané.⁶ Je nicméně některými zeměmi využíván i z důvodů informační cenzury.

Z autorskoprávního hlediska je nejdůležitějším z důvodů pro použití geoblockingu licenční model či licenční politika. Byť i ta může vést k tomu, že prodejce či poskytovatel licence hledá pouhou maximalizaci zisku, často je způsobená i zcela legitimními důvody. Licenční modely založené na omezeném teritoriu jsou často ekonomičtější, neboť některý obsah je primárně určen pro lokální trhy, a to jak z důvodu jazykové rozdílnosti evropského území, tak z důvodu, že kupovat práva pro celou EU se v případech zamýšleného lokálního užití finančně nevyplácí.⁷ Zákaz geoblockingu by tak v důsledku v některých případech jistě vedl ke zlevnění přístupu ke službám pro spotřebitele, ale v jiných případech by znamenal naopak zdražení, mnohde i podstatné.

Evropské autorskoprávní teritorium

Tak jako neexistuje jednotné unifikované autorské právo Evropské unie, neexistuje ani jeden z nutných prvků existence jednotného autorského práva: jednotná teritorialita. Jisté potlačení teritoriality přináší Bernská úmluva, jejímiž členy jsou všechny členské státy EU. Naopak v oblasti procesu při vymáhání práv se teritorialita plně uplatní, neboť vymáhání probíhá dle národního procesního práva, před národním soudem a pouze s účinky na daném státním území.

Prvky jednotného teritoria Evropské unie ovšem existují v některých směrniciích. Zejména princip státu původu v tzv. Satelitní a kabelové směrnici⁸ stanoví, že vypořádání práv pro satelitní a kabelové vysílání v jednom státě Společenství se považuje za vypořádání práv pro celou EU. V daném případě se nejedná o nahrazení teritorií členských států jednotným teritoriem EU, nicméně licenční ujednání pro teritorium členského státu je rozšířeno na celé území ostatních členských států, aniž by se jakkoliv měnil či sjednocoval rozsah práv. Nejedná se tedy o vytvoření evropské unijní teritoriality, ale o rozšíření národní teritoriality na celé území EU. Z pohledu harmonizace autorského práva se jedná o první zásadní průlom do té doby striktně rozdělené teritoriality. Na stejném princi-

5 Netflix für drei Euro pro Monat: Nutzer melden sich als Türken an. In: *DerStandard.at* [online]. 25. 3. 2018. Dostupné z: <https://www.derstandard.de/story/2000076765911/netflix-fuer-drei-euro-pro-monat-nutzer-melden-sich-als>.

6 KRA-OZ, T. Geoblocking and the Legality of Circumvention [15. 11. 2014]. *IDEA: The IP Law Review*, 2017, vol. 57, no. 3, s. 387. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2548026>, dle MUIR, James A., VAN OOR-SCHOT, Paul C. Internet Geolocation: Evasion and Counterevasion. *42 ACM Computing Surveys*, 2009, 4:1, 4:6.

7 MAZZIOTTI, G. Is Geo-Blocking a Real Cause for Concern in Europe?. *EUI Department of Law Research Paper No. 2015/43*, 2015, s. 7. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2728675>.

8 Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

pu staví také návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů,⁹ které se ve svém recitálu 6 na Satelitní a kabelovou směrnici přímo odvolává: „*Směrnice Rady 93/83/EHS¹⁰ usnadňuje přeshraniční družicové vysílání a kabelový přenos televizních a rozhlasových programů z jiných členských států Unie. Ustanovení této směrnice o přenosech vysílacích organizací se však omezují pouze na družicové vysílání, a tudíž se nevztahují na online služby, které vysílání doplňují, a zároveň se ustanovení o kabelovém přenosu televizních a rozhlasových programů z jiných členských států omezují na současný, neměněný a nekrácený přenos kabelem nebo mikrovlnným systémem, a nevztahují se na tento přenos prostřednictvím jiných technologií.*“ Návrh zakotvuje stejnou zásadu státu původu pro odložené online obsahy vysílacích organizací, které tvoří doplněk hlavní vysílací služby (někdy nazývané jako broadcast-like services¹¹) a které by tak mohly být umístěny online bez nutnosti vypouštět licence pro teritoria dalších členských států EU.¹²

Dalším příkladem prvku evropské teritoriality je vzájemné uznávání statusu osířelých děl dle Směrnice o osířelých dílech. Osířelá díla považovaná za osířelá v jednom členském státě jsou automaticky považována za osířelá i ve všech ostatních členských státech,¹³ a to přestože tzv. důsledné vyhledávání bylo provedeno až na výjimky pouze v jednom členském státě ve zdrojích tohoto členského státu.¹⁴ Ani v tomto případě není vytvořeno jednotné autorskopravní teritorium, ale teritorium jednoho členského státu je pro daný účel rozšířeno na členské státy ostatní. Europeizačním prvkem je také vytvořený jednotný rejstřík osířelých děl platný pro celou EU vedený Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO).¹⁵ A nepochybně i samotný nový název EUIPO,¹⁶ dříve Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM), vykazuje europeizační tendence vzhledem k autorskému právu, neboť agenda úřadu se dříve omezovala toliko na ochranné známky a vzory (tedy pouze některá práva průmyslového vlastnictví) a nový název má evokovat evropské har-

9 COM/2016/0594 final – 2016/0284 (COD).

10 Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, Úř. věst. L 248, 6. 10. 1993, s. 15.

11 Viz např. *EBU Copyright White Paper: Modern copyright for digital media Legal analysis and EBU proposals*. 2010. Dostupné z https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/Position%20Papers/EBU-Position-EN_Copyright%20White%20Paper.pdf.

12 Čl. 2 odst. 1 návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů: „Má se za to, že k úkonu sdělování veřejnosti a aktu zpřístupňování, k nimž dochází při poskytování doplňkové online služby pod kontrolou a na odpovědnost vysílací organizace, jakož i k úkonům rozmnožení, jež jsou nezbytné k poskytování doplňkové online služby, přístupu k ní a jejímu využívání, dochází pro účely výkonu autorského práva a práv s ním souvisejících, jež mají pro tyto úkony význam, výlučně v členském státě, v němž má vysílací organizace hlavní místo podnikání.“

13 Čl. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl.

14 Čl. 3 Ibidem.

15 Čl. 3 odst. 6 Ibidem.

16 Čl. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory).

monizační prvky i u práva autorského, byť prozatím je působnost EUIPO vzhledem k autorskému právu velmi omezená.

Roztříštěná teritorialita s sebou nese pro poskytovatele přeshraničních služeb jistě výhodnou parcelaci vnitřního trhu. Tato parcelace ale zjevně není vždy výhodná pro spotřebitele, neboť poskytovatelé služeb určují ceny pro národní trhy různým způsobem za účelem nejvyššího možného zisku a ceny přizpůsobují kupní síle daného území, zpravidla směrem nahoru, jak ukazuje tzv. „Karen Murphy Case“, aneb rozhodnutí SDEU ve věci *Premiere League*.¹⁷ V tomto případě se jednalo o spor, zda je možné zakázat používání legálně nabytého dekodéru pro kabelové vysílání fotbalových přenosů, který byl levně zakoupen v Řecku, při používání v pohostinství ve Spojeném království, kde by místní dekodér stál více peněz a byl by prodáván s omezujícími licenčními podmínkami včetně exkluzivity pro britský trh. SDEU zde rozhodl, že licenční podmínky dle národního práva, které omezují licenci na území státu, jsou sice platné a v souladu s právem EU, naproti tomu omezení zakazující používání dekodéru koupeného legálně v jiném státě na vnitřním trhu je omezení v rozporu s právem EU, neboť se jedná o absolutní vymáhání práva v rozporu se svobodou pohybu zboží a služeb.¹⁸ Navíc toto omezení nesloužilo k tomu, aby nositeli práv zajistilo spravedlivou odměnu, ale aby pomocí parcelace vnitřního trhu přineslo maximalizaci zisku, kdy ve Spojeném království byla tatáž služba nabízena za vyšší cenu než v Řecku. SDEU nicméně v licenčních podmínkách zakazujících prodej dekodérů do jiných členských států viděl jednání omezující hospodářskou soutěž, a tedy v rozporu s článkem 101 Smlouvy o fungování Evropské unie.¹⁹

V době stále stoupajícího podílu internetu při užívání autorskoprávně chráněného obsahu je existující roztříštěná teritorialita čím dál více v konfliktu s jednotným vnitřním trhem EU. Byť jednotné unijní teritorium neexistuje, lze licencovat pro užití autorských děl území menší, než je jeden členský stát. Smluvní úprava územního rozsahu licence nezakazuje poskytnutí souhlasu s užitím autorského díla pro jakýkoliv územní celek, ať už by šlo o menší území, než je jeden stát, anebo o území se se státem shodujícím. Takovou smluvní volnost při stanovení teritoria licence potvrdil i SDEU ve věci *Coditel I.*:²⁰ „*Ustanovení Smlouvy v zásadě nemohou být překážkou zeměpisným hranicím, na kterých se strany smluv o převodu práv duševního vlastnictví dohodly, aby chránily autora a jeho právní nástupce, a že pouhá skutečnost, že se předmětné zeměpisné hranice shodují se státními hranicemi členských států, není důvodem pro změnu tohoto stanoviska.*“ Překážkou takového licencování není vymezení teritoriality v autorském právu, ale obtížná vymahatelnost omezení teritoriality. U licence pro fyzické rozmnoženiny či televizní vysílání je problémem nemožnost zabránit prodeji legálně na trh uvedených rozmnoženin v jiném regionu

17 C-403/08 – *Football Association Premier League and Others*, dostupné z <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-403/08&language=en>.

18 *Ibidem*: „Článek 56 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že tento článek brání právní úpravě členského státu, podle které je nezákonné dovážet do tohoto státu, prodávat a používat v něm zahraniční dekodovací zařízení umožňující přístup ke kódované službě družicového vysílání pocházejícího z jiného členského státu a obsahujícího předměty chráněné právní úpravou první uvedeného státu.“

19 *Ibidem*: bod 146: „Ustanovení smlouvy o výhradní licenci uzavřené majitelem práv duševního vlastnictví s vysílající organizací představují omezení hospodářské soutěže, které je zakázáno článkem 101 SFEU, pokud vysílající organizací ukládají povinnost zdržet se dodávání dekodovacích zařízení umožňujících přístup k předmětům ochrany tohoto majitele za účelem jejich užívání mimo území, na které se tato licenční smlouva vztahuje.“

20 Rozsudek SDEU ve věci C-62/79 – *Coditel v Ciné Vog Films*.

nebo přesah televizního signálu. Totéž platí pro „přesahy“ stejného druhu mezi členskými státy, kde je přesah teritoriality řešen principem vyčerpání práv u prodejů rozmnožením nebo satelitní a kabelovou směrnicí u vysílání.

Mnohem složitější je teritoriální omezení na internetu. Internet hranice v technickém slova smyslu nezná a zaváděná omezení typu geoblocking,²¹ blokáce IP adres, blokáce přístupových profilů atd. lze technicky snadno obejít (virtuální IP adresa, virtuální profil atd.). Takové obcházení však většinou nebývá v souladu s obcházenými licenčními podmínkami, a uživatel se tak vystavuje riziku sankcí. I proto vyhlásila Evropská komise geoblockingu boj a připravuje legislativu k zamezení této praktiky v rámci Evropské unie, zatím však s výjimkou audiovizuálního autorskoprávně chráněného obsahu.²² Je tedy otázka, zda z hlediska tlaku Komise na stírání rozdílů geografických pozic uživatelů internetu, ať už jde o zmíněné aktivity směřující k zákazu geoblockingu či k nedávno zavedené přenositelnosti online služeb,²³ a také z hlediska tlaku spotřebitelů na stále a všude dostupné služby, se národní teritorialita v autorskoprávní oblasti nestane postupně nadbytečnou, či lépe řečeno pro průměrného spotřebitele nepostřehnutelnou. Zatímco komerční licenční modely jednotnou teritorialitu umožňují a zatímco legislativní aktivity Komise ji v některých případech nikoliv formálně, avšak materiálně zavádějí, a zatímco spotřebitelé si jednotlivé národní teritoriality při užívání obsahu na internetu uvědomují čím dál tím méně, v rámci vymáhání práv je nutné stále postupovat 28 národními procesními soubory pravidel u národních soudů, kdy výsledkem jsou rozsudky s národními účinky. Na tom nic nemění ani fakt, že pravidla pro vymáhání práv byla v roce 2004 harmonizována.²⁴

Geoblocking

Jak již bylo zmíněno, přístup ke službám na vnitřním trhu Evropské unie nesmí dle čl. 20 Směrnice o službách na vnitřním trhu podléhat diskriminačnímu přístupu.²⁵ Zároveň však lze stanovit rozdíly v přístupu ke službám, pokud jsou takové rozdíly odůvodněny objektivními důvody. Co vše lze považovat za objektivní důvody není dosud jasně vymezeno a praxe si s tím poradila po svém. V případě online služeb se zákazníci v Evropě potýkají s realitou rozparcelovaného trhu, kdy jim je odpírán přístup ke službě, případně jsou jim stanoveny jiné podmínky jen na základě místa původu, bydliště či polohy. Ce-

21 Srov. např. *Geo-blocking in the EU*. 8. 11. 2017. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/geo-blocking/>.

22 TEFFER, P. EU Bans ‚Geo-blocking‘ – But Not (Yet) for Audiovisual. *EU Observer* [online]. 21. 11. 2017. Dostupné z: <https://euobserver.com/digital/139964>.

23 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

24 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

25 Čl. 20 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu: „Členské státy zajistí, aby obecné podmínky přístupu ke službám, které poskytovatel široké veřejnosti poskytuje, neobsahovaly žádná diskriminační ustanovení vztahující se ke státní příslušnosti nebo místu bydliště příjemce, aniž by však vylučovaly možnost zohlednit rozdíly v podmínkách přístupu, pokud jsou tyto rozdíly přímo opodstatněné objektivními kritérii.“

loevropský průzkum *Mystery Shopping Survey*²⁶ jasně prokázal rozdílný přístup k zákazníkům dle místa přístupu. Podle něj některé z praktik Geoblockingu aplikovalo 63 % ze zkoumaných webových stránek. Dále 5 % webů již při zadání adresy přesměrovalo uživatele na jiný web dle lokace IP adresy nebo jim změnilo nabídku služeb na základě polohy, 27 % webů odmítlo na základě místa původu registraci, 32 % odmítlo doručit zboží do cílové země a 26 % odmítlo platbu na základě lokace platební služby. Rozšířenější praktikou je Geoblocking v zemích EU, které přistoupily do unie v roce 2004 a později (84 %), kdežto ve „starých“ 15 členských zemích to bylo pouze 66 % zkoumaných webů.²⁷

Návrh nařízení o zamezení geoblockingu²⁸ se zaměřuje zejména na blokování přístupu ke zboží a službám pro zákazníky z jiných států EU, k němuž často dochází při online nakupování. Častou praktikou je přesměrování ze zadané webové stránky na jinou anebo automatické přenastavení podmínek prodeje tak, že zákazník se nedostane k nabídce, kterou původně hledal. Například pokud český zákazník chce nakoupit v online obchodě německého řetězce, který působí rovněž v Česku, stránka ho automaticky z německého webu přesměruje na český a zákazník si nemůže svobodně zvolit, z kterého obchodu zboží koupí (přičemž důvodem je většinou rozdílnost cen, kdy zákazník hledá levnější „mutaci“ obchodu a provozovatel ho nutí nakoupit na dražší). Další praktikou je změna smluvních podmínek na základě IP adresy přistupujícího zákazníka. A v neposlední řadě někteří obchodníci neumožňují provést platbu platební kartou navedenou k účtu u banky jiného státu EU. Nejčastějším, i když legislativně asi nejméně problematickým opatřením, je pak neumožnění doručení zboží do žádaného státu.

Obchodníci přitom mají evropským právem umožněno poskytovat služby a prodávat zboží přeshraničně. Dokonce jsou přitom chráněni principem státu původu, který má přispět k zamezení překážek kladených členskými státy fungování vnitřního trhu, jak vyplývá např. z recitálu č. 22 Směrnice o elektronickém obchodu.²⁹ Prostý zákaz diskriminace ve Směrnici o službách bez upřesňujících definic ve vztahu ke geoblockingu však k zamezení této praktiky nevedl, jak ukazuje zmíněný průzkum *Mystery Shopping Survey*. Návrh nařízení tak jasně pojmenovává praktiky obchodníků, které by měly být zakázány. Z působnosti nařízení mají být vyňaty služby obecného zájmu nehospodářské povahy, dopravní

26 *Mystery Shopping Survey on Territorial Restrictions and Geo-Blocking in the European Digital Single Market, Executive Summary* [online]. EU Publications. Květen 2016. Dostupné z <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8bde2f8d-0251-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>.

27 *Ibidem*: s. 2.

28 Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o řešení zeměpisného blokování a jiných forem diskriminace na vnitřním trhu kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, COM/2016/0289 final – 2016/0152 (COD).

29 Recitál 22 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu): „Dohled nad službami informační společnosti probíhá na místě původu činnosti, aby byla zajištěna účinná ochrana cílů obecného zájmu. Proto je nezbytné zaručit, aby příslušný orgán tuto ochranu zajišťoval nejen pro občany své země, ale i pro všechny občany Společenství. Pro zlepšení vzájemné důvěry mezi členskými státy je nezbytné jasně upřesnit tuto odpovědnost členského státu původu služby. Aby bylo možno účinně zajistit volný pohyb služeb a právní jistotu pro poskytovatele a příjemce, měly by být služby informační společnosti v zásadě podřízeny právní úpravě členského státu, v němž je poskytovatel usazen.“

služby, audiovizuální služby, hazardní hry, zdravotnické služby a některé sociální služby.³⁰ Přestože se návrh nařízení nevztahuje na audiovizuální služby a zákaz geoblockingu se dále neuplatní ani u služeb, jejichž hlavní vlastností je poskytování přístupu k dílům chráněným autorskými právy nebo jinému chráněnému předmětu a jejich využívání,³¹ počítá se začleněním těchto služeb do regulačního mechanismu v budoucnu. Úmysl Komise začlenit přístup ke službám chráněným autorským právem je logický, neboť právě autorskoprávní ochrana je nejčastějším důvodem (či výmluvou) pro uplatnění geoblockingu, kdy se spotřebitel nedostane k hudebním, filmovým a obdobným službám. Oznámení „Z důvodu autorských práv není požadovaný obsah ve Vaší zemi dostupný“ je nejen uživatelům portálu YouTube dobře známo. A konečně tento úmysl Komise v návrhu nařízení přímo přiznává: „První hodnocení uvedené v odstavci 1 se provede zejména s cílem posoudit, zda by se zákaz stanovený v čl. 4 odst. 1 písm. b) měl vztahovat rovněž na elektronicky poskytované služby, jejichž hlavní vlastností je poskytování přístupu k dílům chráněným autorskými právy nebo jinému předmětu ochrany a jejich využívání, za předpokladu, že obchodník má pro příslušná území požadovaná práva.“³²

I na služby podléhající autorskoprávní ochraně by se pak uplatnily stejné principy návrhu nařízení jako na ostatní služby. Zejména jde o zákaz automatického přesměrování na jiný web na základě původu či jazyka bez spotřebitelova souhlasu. Původně vyžadovaná stránka musí i po přesměrování, byl-li udělen souhlas spotřebitele, být zpětně přístupná. Jedinou výjimkou, která automatické přesměrování připouští, je požadavek vyplývající ze zákona daného státu.³³ Dalším principem je zákaz použití jiných všeobecných podmínek pro zákazníky na základě původu, a to při prodeji zboží v členském státě obchodníka zákazníkovi z jiného členského státu, při prodeji elektronických služeb a při prodeji jiných služeb poskytovaných v členském státě obchodníka, který je odlišný od členského státu zákazníka.³⁴ Poslední zakázanou praktikou v návrhu je zákaz odmítání platby online převodem, kartou či online platební službou z jiného členského státu než členského státu obchodníka. Obchodník však sám volí, které měny pro platby přijímá.³⁵

Zákaz geoblockingu pro online užití autorskoprávně chráněného obsahu

Pokud po první fázi vyhodnocení dopadů návrhu uvedeného nařízení dojde Komise k tomu, že působnost nařízení by měla být rozšířena na online služby chráněné autorským právem, zejména na hudební online služby, bude se muset vypořádat především s roztržštěnou autorskoprávní teritorialitou. Zákazník by měl totiž z místa přístupu odkudkoliv z území EU přístup k jakémukoliv obsahu poskytovanému z webu, který se řídí pávem EU. První otázkou by samozřejmě bylo stanovit, co je rozhodnou skutečností pro použití nařízení na konkrétní web. Zda místo serveru, místo převažujících aktivit provozovatele

30 Čl. 1 Návrhu nařízení Evropského parlamentu a rady o řešení zeměpisného blokování a jiných forem diskriminace na vnitřním trhu kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, COM/2016/0289 final – 2016/0152 (COD).

31 Ibidem: čl. 4 odst. 1 písm. b).

32 Ibidem: čl. 9 odst. 2.

33 Ibidem: čl. 3.

34 Ibidem: čl. 4 odst. 1.

35 Ibidem: čl. 5.

či jeho sídlo. Dalším problémem je pak princip vyřešení licenčního modelu k užití obsahu na takovém webu. Vzhledem k neexistenci jednotného autorského práva Evropské unie a tedy i k neexistenci jednotné úpravy pro licenční smlouvy bude zapotřebí vyjasnit také rozhodné právo pro samotnou licenční smlouvu. Zde z pohledu stávající právní úpravy platí pravidla nastavená tzv. Nařízením Řím I³⁶ a pro příslušnost soudu pak tzv. Nařízením Brusel I bis.³⁷ Problematičtější se však dnes jeví teritorium poskytnuté licence. Smluvní volnost ve všech státech EU poskytuje možnost udělit licenci prakticky pro jakékoliv jasné definovatelné území. A právě to vede k parcelaci vnitřního trhu, zneužívání postavení silných hráčů vůči spotřebitelům na malých trzích a k nutnosti licencovat každý trh zvlášť s často neúměrně vysokými náklady. Pokud tedy dojde k zákazu geoblockingu pro autorskoprávně chráněné služby, takový zákaz bude nutně znamenat sjednocení licencovaného území pro nabyvatele licence na celoevropské či s celoevropským účinkem. Jinak by byl takový zákaz fakticky neúčinný.

Nejjednodušším řešením by samozřejmě bylo vytvoření jednotného evropskounijního autorskoprávního teritoria. Takové řešení však není a dlouho nebude na obzoru. Mnohem reálnější tak bude použití některého z modelů existujícího jinde. Zejména princip státu původu by šlo aplikovat na tyto případy užití, neboť je vyzkoušený při satelitním a kabelovém vysílání. Podle tohoto principu postačí vypořádat práva k vysílanému obsahu v zemi, z níž je satelitní nebo kabelové vysílání šířeno, a takto nabytá licence je automaticky rozšířena na celé území EU.³⁸ Uvedený princip by přitom šlo aplikovat i tak, aby zároveň umožňoval nastavení licenčních modelů způsobem, který umožňuje stanovení licenčních poplatků dle počtu a rozsahu dosažitelné populace. Problém teritoriality by byl vyřešen a modely umožňující cenovou flexibilitu by mohly být zachovány.³⁹ Princip státu původu byl také částečně využit při zavedení dočasné přenositelnosti placených online služeb,⁴⁰ byť v tomto případě se nejedná o přenositelnost licencí nabytého teritoria na území jiného členského státu, jako u satelitního a kabelového vysílání, ale spíše o krátkodobé „vycestování“ zaplacené personifikované licence ke konkrétní službě do jiného státu a posléze její „návrat zpět“. Nařízení o přeshraniční přenositelnosti online služeb se s problémem jednotné evropskounijní teritoriality vypořádalo po svém. Přiznává, že existující licenční modely jsou postaveny na 28 teritoriích členských států a že jednotná licence EU neexistuje, zároveň je si vědomo neexistence principu státu původu pro online užití a neslučitelnosti principu zachování roztržštěných, neproniknutelných, územně omezených licencí pro jednotlivé členské státy s přeshraničním přístupem k online službám. Zavádí tedy princip státu původu jen v jakési personifikované podobě pro konkrétního

36 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Nařízení Řím I).

37 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 z 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, přepracované znění (Nařízení Brusel I bis).

38 Čl. 1 odst. 2 písm. b) Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu: „Ke sdělení veřejnosti pomocí družice dochází výlučně v těch členských státech, kde jsou pod kontrolou a odpovědností vysílající organizace programové signály vkládány do nepřerušovaného řetězu sdělení vedoucího na družici a z ní dolů na zem.“

39 MAZZIOTTI, G. Is Geo-Blocking a Real Cause for Concern in Europe?. *EUI Department of Law Research Paper No. 2015/43*. 2015, s. 13. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2728675>.

40 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

uživatelé v případě krátkodobých pobytů v jiném členském státě: „*Toto nařízení by mělo zajistit přeshraniční přenositelnost on-line služeb poskytujících obsah ve všech dotčených odvětvích, a poskytnout tak spotřebitelům další možnost, jak získat přístup k on-line obsahu v souladu s právními předpisy, aniž by byla dotčena vysoká úroveň ochrany zaručená autorským právem a právy s ním souvisejícími v rámci Unie, aniž by se měnily stávající licenční modely, jako jsou územní licence, a aniž by byly dotčeny stávající finanční mechanismy. Pojem přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah by měl být odlišován od pojmu přeshraničního přístupu spotřebitelů k on-line službám poskytujícím obsah, které jsou poskytovány v jiném členském státě, než je jejich členský stát bydliště, a na něž se toto nařízení nevztahuje.*“⁴¹ Výsledek tak poněkud připomíná pohádku o vlku a koze a problém teritoriality nijak neřeší.

Princip státu původu pro online užití jako jediné reálné řešení?

Pokud se tedy Komise rozhodne, že geoblocking by měl být skutečně omezen pro online přístup k hudbě a dalším autorskoprávně chráněným obsahům, případně i k audiovizuálním službám, bude muset chtít nechtě pomyslný Rubikon překročit a s problémem teritoriality se vypořádat, nikoliv však výše zmíněným způsobem. Jednotné teritorium pro autorské právo po vzoru ochranné známky Evropské unie nepřichází v současnosti z politických (a dalších) důvodů v úvahu. Nezbude tedy patrně nic jiného než právě princip státu původu v plném rozsahu po vzoru satelitního a kabelového vysílání. Pro licencování principu státu původu by mohla být použita rozšířená kolektivní správa, případně by šlo využít multiteritoriální licencování kolektivními správci zavedené Směrnicí o kolektivní správě.⁴² To bylo zavedeno pro hudební díla a jejich online užití a může jej realizovat každý kolektivní správce hudebních děl, který zajistí dostatečnou kapacitu pro uživatele multiteritoriálního licencování a splní požadavky na transparentnost a informační povinnosti uložené směrnicí. Směrnice také předpokládá možnost kolektivních správců, kteří nemají zájem anebo dostatečnou kapacitu pro licencování více území, aby k tomu pověřili jiného kolektivního správce. Uvedený model by se mohl s principem státu původu vhodně doplňovat, kdy kolektivní správci poskytující licence pro více území by využili pro tato území princip státu původu. Jedním z účelů přijaté směrnice bylo navíc podpořit hospodářskou soutěž mezi kolektivními správci a zároveň neomezit poskytování licencí televizním a rozhlasovým vysílatelům k online přenosu odvysílaného programu a k tzv. broadcast-like službám dostupným online na vyžádání, při výslovném zmínění požadavku na nenarušení hospodářské soutěže.⁴³

Obavy, že by někteří velcí kolektivní správci získali dominanci nad evropským trhem na úkor malých, se prozatím neukázaly jako zcela reálné. Důvodem je především jazyková

41 Ibidem: recitál č. 12.

42 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu.

43 Ibidem: čl. 33: „Požadavky podle této hlavy se nevztahují na kolektivní správce, kteří na základě dobrovolného slučování požadovaných práv v souladu s pravidly hospodářské soutěže podle článků 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie udělují licence pro více území k právům k užití hudebních děl online požadované vysílatelem ke sdělení nebo zpřístupnění jeho televizních nebo rozhlasových programů veřejnosti současně s původním vysíláním nebo po jeho skončení, jakož i online materiály vyrobené vysílatelem, jež doplňují původní vysílání jeho televizních nebo rozhlasových programů.“

rozříšitelnost evropského trhu. Pokud by byl princip státu původu zaveden (ať už s kolektivní správou s licencemi pro více území, či bez ní), licenční modely fragmentující vnitřní trh EU by sice nutně přestaly existovat, fragmentace (a tím i široká smluvní volnost co do smluvní definice teritoria poskytnuté licence) by oprávněně existovala podél jazykových hranic. Poskytnutá licence pro díla online v českém jazyce by sice měla účinky de iure pro celou EU, ale dopad by de facto měla pouze v Česku a na Slovensku. Licence pro estonský jazyk by pak estonské území prakticky nepřekročila (a počet takto „licencovaných“ Estonců žijících v zahraničí by udělenou licencí nijak podstatně nerozšířil). Nejpočetnější by tak byla licence pro německý jazyk, která by kromě Německa a Rakouska reálně měla dosah pouze na část Lucemburska, východní německojazyčnou Belgii a italské jižní Tyrolsko, tedy na max. cca 93 mil. obyvatel EU (z celkem cca 500 milionů). Paradoxně by po Brexitu licence pro angličtinu, reálně pokrývající pouze Irsko a Maltu, měla vzhledem k rozšíření angličtiny jako nikoli mateřského, ale cizího jazyka největší dopad.

Závěr

Ačkoliv geoblocking sám o sobě není praktikou, která by naplňovala některou skutkovou podstatu nekalosoutěžního jednání, jeho přímý dopad na hospodářskou soutěž vyloučit nelze. Zcela jistě vede k fragmentaci vnitřního trhu a k používání licenčních modelů, které hranice mezi státy a tedy mezi jednotlivými autorskoprávními teritorii využívá a zneužívá pro maximalizaci výdělku. Vzhledem k zákazu diskriminace na základě původu ve Směrnici o službách na vnitřním trhu je plán Komise na zákaz či alespoň omezení geoblockingu jako praktiky narušující fungování vnitřního trhu logický a pochopitelný. Dobře míněný plán však nemůže vést k dobrému výsledku, pokud nezvolí vhodný způsob provedení. A neexistence jednotné autorskoprávní teritoriality EU je problémem, který snadno, rychle a ku spokojenosti všech zainteresovaných stran řešit nelze. Byť lze prvoplánovitě přijmout myšlenku, že nejčistším řešením by byla unifikace autorskoprávního teritoria, při zhodnocení reálnosti tohoto řešení se nezbyvá než vrátit k jiným modelům. Způsob řešení přenositelnosti online služeb na geoblocking se ukazuje jako nevhodný. Kolektivní správa s licencemi pro více území může modelu licencí v systému bez geoblockingu sice pomoci, ale nedokáže ho vyřešit. Ač nepochybně není samospasný, model principu státu původu přenesený do světa online služeb, byť pro začátek např. pouze u hudebních děl (jako při multiteritoriálních licencích) se v tomto světle jeví jako nejlepší řešení.

Resumé

Článek pojednává o problematice geoblockingu vzhledem k autorskoprávní ochraně a analyzuje ji ve vztahu k teritorialitě v rámci EU. Zabývá se vztahem k pravidlům hospodářské soutěže a porovnává návrh nařízení o zákazu geoblockingu s funkčním principem státu původu.

Resume

The article addresses the issue of geoblocking in connection with copyright protection and analyses it in relation to territoriality within the EU. It further focuses on competition rules and compares a proposed regulation on geoblocking ban with the functioning country-of-origin principle.

Použitá literatura

KRA-OZ, T. Geoblocking and the Legality of Circumvention. *IDEA: The IP Law Review*, 2017, vol. 57, no. 3. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2548026>.

MAZZIOTTI, G. Is Geo-Blocking a Real Cause for Concern in Europe? *EUI Department of Law Research Paper No. 2015/43*, 2015. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2728675>.

TEFFER, P. EU Bans ‚Geo-blocking‘ – But Not (Yet) for Audiovisual. *EU Observer* [online]. 21. 11. 2017. Dostupné z: <https://euobserver.com/digital/139964>.

Geo-blocking in the EU. 8. 11. 2017. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/geo-blocking/>.

Mystery Shopping Survey on Territorial Restrictions and Geo-Blocking in the European Digital Single Market, Executive Summary [online]. EU Publications. Květen 2016. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8bde2f8d-0251-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>.

Netflix für drei Euro pro Monat: Nutzer melden sich als Türken an. In: *DerStandard.at* [online]. 25. 3. 2018. Dostupné z: <https://www.derstandard.de/story/2000076765911/netflix-fuer-drei-euro-pro-monat-nutzer-melden-sich-als>.

Rozlišovací způsobilost ochranných známek tvořených výlučně barvou a kombinací barev

Úvod

Stěžejním cílem předkládaného příspěvku je podat právní analýzu, interpretaci a komparaci rozhodovací a aplikační praxe správních a soudních orgánů České republiky a Evropské unie v oblasti institutu rozlišovací způsobilosti ochranných známek tvořených výlučně barvou a kombinací barev. Předkládaný příspěvek též implikuje reformu ochranné známky Evropské unie, tzv. European Union Trade Mark (dále jen „ochranná známka EU“), v interpretované oblasti.

Metodika řešené problematiky se opírá o studium pramenů, odborných monografií jakož i soudní a správní judikatury v oblasti institutu rozlišovací způsobilosti ochranných známek tvořených výlučně barvou a kombinací barev na území České republiky a Evropské unie. Současně je postupováno prostřednictvím metody interpretace textu právních předpisů a analýzy a komparace soudní a správní judikatury. Na základě syntézy teoretických poznatků a poznatků abstrahovaných ze soudní a správní judikatury bude formulován závěr předkládaného příspěvku.

1 Ochranné známky tvořené výlučně barvou a kombinací barev ve světle judikatury a aplikační praxe České republiky

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách,² dále jen „Směrnice 2015/2436“, nově jako označení způsobilé k zápisu formou institutu ochranné známky výslovně uvádí *barvu*. Barva jako označení způsobilé k zápisu formou institutu ochranné známky je však součástí právního řádu České republiky již od 1. dubna 2004, od účinnosti zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZOZ“.

-
- 1 Mgr. Martina Zdvihalová působí jako patentová zástupkyně a evropská známková a designová zástupkyně. Současně dokončuje doktorské studium na Metropolitní univerzitě Praha, o. p. s., v oboru Mezinárodní a regionální vztahy v průmyslovém vlastnictví.
  - 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách.

Ustanovení § 1 ZOZ výslovně stanoví: „Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, *barvy*, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení *způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.*“

Z výše citované definice ochranné známky autorka dovozuje, že možnost chránit označení tvořené výlučně barvou, respektive kombinací barev, je na území České republiky možné pouze za předpokladu, pokud má tzv. *rozlišovací způsobilost*, tzn. *schopnost rozlišit výrobky a/či služby jedné osoby od výrobků a/či služeb jiných osob, respektive soutěžitelů na trhu*. Musí se jednat o *přesně specifikovaný odstín barvy či barev dle mezinárodně uznávaných vzorníků barev*. Důvodová zpráva k ZOZ jako příklady vzorníků barev uvádí PANTONE, CMYK či barevnou stupnici RAL. Přesně specifikovaný odstín dané barvy či barev musí být v přihlášce konkretizován z důvodu další reprodukce, například uvedením čísla odstínu dle citovaných vzorníků. Takovou ochrannou známku pak musí její vlastník užívat výlučně v zapsaném barevném odstínu.³

Shora uvedené autorka dále dokládá soudní a správní judikaturou. Vrchní soud v Praze ve vztahu k rozlišovací způsobilosti označení, jež bylo tvořeno výlučně barvou, obecně judikoval, že *vnitrostátní úprava obsahuje pozitivní vymezení ochranné známky, která připouští známkoprávní ochranu výlučně označením, jež jsou způsobilá rozlišit výrobky či služby stejného druhu pocházející od různých podnikatelů, přičemž rozlišitelnost, tzv. distinktivnost, může být vnímána zrakem. Označení tvořené výlučně barvou, v daném případě bylo nárokováno označení ve světle fialovém barevném odstínu, není a priori vyloučeno ze zápisu, neboli nepochybně může jít o obrazové či grafické znázornění, které je jako takové průměrnými/běžnými spotřebiteli vnímatelné a lze s ním spojit výrobky zcela konkrétního výrobce.*⁴

Úřad průmyslového vlastnictví, dále jen ÚPV, k dané problematice stanovil, že při posuzování rozlišovací způsobilosti přihlašovaného označení tvořeného běžným odstínem barvy je rozhodující přítomnost nebo nepřítomnost dalších rozlišujících prvků a jejich působení na průměrného spotřebitele. Přihlašovatel však může překážku zápisné způsobilosti daného označení překonat, pokud prokáže, že *dlouhodobým užíváním v obchodním styku získalo rozlišovací způsobilost pro přihlašované výrobky nebo služby.*⁵

V případě, kde označení bylo tvořeno *běžným odstínem žluté barvy* uvedeného vyobrazení:

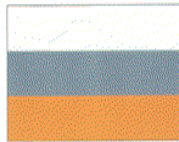
3 Důvodová zpráva k zákonu č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách.

4 Rozsudek Vrchního soudu v Praze, č. j. 7 A 16/1999.

5 Rozhodnutí ÚPV ve věci O-108398-96 ze dne 20. 9. 2000. In HORÁČEK, Roman a Jiří MACEK. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 299 s. ISBN 978-80-7179-537-7, s. 2.

ÚPV jasně vymezil, že žlutá barva představuje pro průměrného spotřebitele jednu ze základních barev, jež si přihlašovatel nemůže přivlastňovat pro veškerá označení týkající se výrobků ve třídách, pro které je žádána ochrana. Žlutá barva, kterou vzhledem ke své všeobecnosti může užívat každý, nemá dostatečnou rozlišovací způsobilost, neboť běžný spotřebitel nebude pouze dle žluté barvy schopen rozeznat výrobky přihlašovatele od stejných a podobných výrobků ostatních podnikatelů na trhu. Při posuzování rozlišovací způsobilosti žluté barvy je rozhodující přítomnost či nepřítomnost dalších rozlišujících prvků a jejich působení na průměrného spotřebitele. Tyto další prvky však předmětné označení neobsahuje, a proto nemá dostatečnou rozlišovací způsobilost, která by jej bez dalších rozlišovacích prvků činila schopným zápisu. Přihlašovatel však může překážku zápisné způsobilosti překonat, pokud prokáže, že předmětné označení dlouhodobým užíváním v obchodním styku získalo rozlišovací způsobilost pro přihlašované výrobky nebo služby.⁶

I v soudobé judikatuře jsou vymezena shodná právní stanoviska a aplikovány shodné zásady při posuzování rozlišovací způsobilosti ochranných známek tvořených výlučně barvou a kombinací barev. ÚPV se danou problematikou zabýval i v rozhodnutí ze dne 3. 3. 2017 ve věci O-516629. V citovaném rozhodnutí ÚPV posuzoval označení tvořené kombinací barvy bílé (CMYK 0, 0, 0, 0), stříbrné (Pantone 877 C) a oranžové (Pantone 1505 C),

uvedeného vyobrazení, přihlašované pro výrobky ve třídě 1, 3 a 4 Niceského třídění výrobků a služeb, výslovně pro „(1) čisticí prostředky pro výrobu a průmysl; (3) čisticí prostředky pro vozidla; (4) mazadla a průmyslové tuky, vosky“.

ÚPV v předmětném rozhodnutí stanovil, že *a priori nelze obecně konstatovat, že pouhá kombinace barev, bez dalších rozlišovacích originálních prvků, postrádá rozlišovací způsobilost. Označení spočívající výlučně v barvě nebo v kombinaci barev obecně mohou být ochrannou známkou, záleží však na posouzení jejich rozlišovací způsobilosti v konkrétním případě ve vztahu ke konkrétním výrobkům/službám. Jakkoliv bude konstatováno, že kombinace barev nemá inherentní rozlišovací způsobilost, s ohledem na skutečnost, že barvy jsou základním atributem výrobků (a mohou být i atributem některých služeb), sice ve většině případů pravdivé, každý případ se musí posuzovat jednotlivě. Bude tak záležet zejména na druhu barev, jejich počtu a uspořádání, na seznamu nárokovaných výrobků/služeb, na faktické situaci na trhu atd. Ani jedna z nárokovaných barev (bílá, oranžová či stříbrná) dle stanoviska ÚPV nejsou barvami neobvyklými, které by ani samostatně, ani v kombinaci měly za výsledek unikátnost přihlašovaného označení pro čisticí prostředky pro výrobu a průmysl, čisticí prostředky pro vozidla, ani pro mazadla a průmyslové tuky, vosky. S ohledem na skutečnost, že autokosmetika je nabízena ve všech možných barvách, včetně barvy oranžové, bílé a stříbrné, vyhrazením těchto barev pouze pro přihlašovatele, aniž by tento prokázal, že právě tyto barvy pro něj získaly rozlišovací způsobilost ve smyslu ustanovení § 5 ZOZ, by došlo k omezení práv ostatních soutěžitelů.*

6 Rozhodnutí ÚPV ve věci O-167546 ze dne 9. 4. 2003.

ÚPV v analyzovaném rozhodnutí dále vymezil, že u *označení tvořených výlučně barvou a kombinací barev je prokázání příznačnosti záležitostí o to složitější, neboť standardní nabídka produktů na trhu užívá barvu jakožto atribut dekorativního charakteru, který má za cíl přilákat pozornost zákazníka*. Pokud si i přes tuto obecně známou skutečnost přihlašovatel místo označení, jež by mělo inherentní rozlišovací způsobilost, vybere k registraci označení, u něhož musí prokazovat získání rozlišovací způsobilosti užíváním, jde potom takovýto průkaz k jeho tíži a na jeho náklady. *Při získání časově neomezeného veřejnoprávního monopolu na užívání barvy / kombinaci barev v obchodním styku musí být též přihlédnuto k zájmům ostatních soutěžitelů, jakož i k ochraně spotřebitele, k čemuž ustanovení o prokázání nabytí rozlišovací způsobilosti slouží.*

Přihláška ochranné známky tvořené výlučně kombinací barev uvedeného vyobrazení byla s ohledem na shora uvedené skutečnosti zamítnuta v celém rozsahu nárokových výrobků ve třídě 1, 3 a 4 Niceského třídění výrobků a služeb s odůvodněním, že *přihlašované označení je vyloučeno ze zápisu do rejstříku na základě ustanovení § 4 písm. b) ZOZ*. Doklady, jež byly předloženy k prokázání získání rozlišovací způsobilosti přihlašovaného označení, ÚPV vyhodnotil jako nedostatečné.

Z výše analyzovaných rozhodnutí implicitně vyplývá, že národní soudní a správní judikatura jsou plně v souladu. Závěrem autorka k problematice rozlišovací způsobilosti označení tvořených výlučně barvou a kombinací barev konstatuje, že tzv. základní barvy s ohledem na jejich omezený počet musí zůstat zpravidla k volnému užití všem subjektům, neboť zájem na ponechání základních barev k volnému užívání zpravidla převažuje nad zájmem na udělení výlučného práva k označení sestávajícího výlučně ze základní barvy či kombinace barev. Přiznáním známkoprávní ochrany označení tvořenému výlučně barvou či kombinací barev nesmí dojít k nepatřičnému omezení dostupnosti barev pro ostatní subjekty, jež produkují shodné a podobné výrobky a/či poskytují shodné a podobné služby v komparaci s produkty a/či službami, pro které je požadován zápis do rejstříku ochranných známek.

Naproti tomu pokud přihlašovatel prokáže ve smyslu ustanovení § 5 ZOZ, že přesně specifikovaný odstín určité barvy dle mezinárodně uznávaných vzorníků barev se stal příznačným výlučně pro přihlašovatele, předmětné označení může být zapsáno do rejstříku ochranných známek. U označení tvořených výlučně barvou a kombinací barev je však prokázání institutu příznačnosti složitější v komparaci s tzv. tradičními označeními, neboť standardní nabídka produktů a služeb na trhu zpravidla užívá barvu jakožto atribut dekorativního charakteru, který má za cíl přilákat pozornost spotřebitele.

Pokud i přes uvedené skutečnosti přihlašovatel dosáhne zápisu předmětného označení do rejstříku ochranných známek, a stane se tak vlastníkem ochranné známky tvořené výlučně barvou či kombinací barev, musí mít neustále na paměti, že předmětná ochranná známka musí být užívána pouze v zapsaném barevném odstínu či odstínech, nikoliv v jiných barevných modifikacích či spolu s dalšími slovními a/nebo obrazovými distinktiv-

ními prvky, neboť v takovém případě by zapsaný barevný odstín, popřípadě odstíny, byly v daném označení potlačeny a průměrní spotřebitelé by identifikovali obchodní původ nárokovaných výrobků a/či služeb nikoliv dle zapsaného barevného odstínu, respektive odstínů, ale zejména dle předmětných distinktivních slovních a/nebo obrazových prvků. V takovém případě by docházelo k užívání nikoliv ochranné známky tvořené výlučně barvou či kombinací barev, ale k užívání slovních, grafických, obrazových či kombinovaných nezapsaných označení.

2 Ochranné známky tvořené výlučně barvou a kombinací barev ve světle judikatury a aplikační praxe Evropské unie

Článek 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory), dále jen „Nařízení 2015/2424“, definující ochrannou známku EU výslovně stanoví: „Ochrannou známkou EU může být jakékoli označení, zejména slova, včetně osobních jmen, nebo kresby, písmena, číslice, *barvy*, tvary výrobku nebo jeho obal, či *zvuky*, pokud je toto označení způsobilé:

- a) rozlišit výrobky nebo služby jednoho podniku od výrobků nebo služeb jiných podniků;
- b) být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek Evropské unie způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje jasně a přesně určit předmět ochrany, která je poskytována majiteli ochranné známky.

Oproti původnímu Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství⁷ reformované Nařízením 2015/2424 nově jako označení způsobilé zápisu formou institutu ochranné známky EU výslovně uvádí *barvu*. Uvedená změna tedy formálně připouští zápis označení tvořených výlučně barvou a kombinací barev jakožto ochranných známek EU. Tato změna je již překonána rozhodovací praxí, neboť Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví, dále jen EUIPO, před uvedenou reformou běžně přiznával právní ochranu daným ochranným známkám, ovšem výlučně pokud splňovaly elementární podmínku rozlišovací způsobilosti.

Za stěžejní rozhodnutí, jehož meritem bylo posuzování institutu rozlišovací způsobilosti ochranné známky EU tvořené výlučně barvou, které se stalo současně i metodikou pro obdobné případy, autorka považuje rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce ze dne 6. 5. 2003 ve věci C-104/01 „Libertel Groep BV v. Benelux-Merkenbureau“. Konkrétně se jednalo o přihlášku ochranné známky vyobrazené obdélníkem oranžové barvy, současně doplněné popisem ve znění „oranžová“.

Soudní dvůr v citovaném rozhodnutí vymezil, že *při posouzení rozlišovací způsobilosti, kterou může mít určitá barva jakožto ochranná známka, je třeba zohlednit obecný zájem na tom, aby nedošlo k nepatřičnému omezení dostupnosti barev pro ostatní subjekty nabízející zboží či služby takového typu jako zboží či služby, pro které je požadován zápis. Sa-*

⁷ Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství [kodifikované znění Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství].

motné barvě lze dle stanoviska Soudního dvora přiznat rozlišovací způsobilost výlučně za podmínky, pokud z hlediska vnímání relevantní veřejnosti je ochranná známka způsobilá identifikovat nárokové zboží či službu jako pocházející od určitého podniku a odlišit dané zboží či službu od zboží nebo služeb jiných podniků.

Soudní dvůr rovněž v interpretovaném rozhodnutí připomněl, že *vnímání relevantní veřejnosti není nutně stejné v případě označení tvořeného výlučně barvou jako v případě slovní či obrazové ochranné známky, kterou tvoří označení, jež je nezávislé na vzhledu zboží, které označuje. Ačkoli je veřejnost zvyklá slovní nebo obrazové ochranné známky bezprostředně vnímat jako označení identifikující původ výrobku, není tomu tak nutně stejně, jestliže označení splývá se vzhledem zboží, pro které se zápis označení jako ochranné známky požaduje. Spotřebitelé obvykle nevyvozuji původ zboží z jeho barvy či z barvy jeho obalu v případě, že neexistuje jakýkoli grafický nebo textový prvek, protože samotná barva není dle současných obchodních zvyklostí v zásadě užívána jako prostředek identifikace. Samotná barva zpravidla nemá inherentní vlastnost spočívající v odlišení zboží určitého podniku.*

Dále Soudní dvůr v analyzovaném rozhodnutí zdůraznil, že *skutečnost, že zápis samotné barvy jako ochranné známky je požadován pro velké množství zboží či služeb nebo je požadován pro specifické zboží či službu nebo pro specifickou skupinu zboží, je spolu s ostatními okolnostmi konkrétního případu relevantní jak při posouzení rozlišovací způsobilosti barvy, jejíž zápis je požadován, tak při posouzení, zda je její zápis v rozporu s obecným zájmem na tom, aby nedošlo k nepatřičnému omezení dostupnosti barev pro ostatní subjekty nabízející zboží či služby takového typu jako zboží nebo služby, pro které je požadován zápis. Závěrem Soudní dvůr shrnul, že při posouzení, zda ochranná známka disponuje dostatečným stupněm rozlišovací způsobilosti, musí orgán příslušný v oblasti zápisu ochranných známek provést konkrétní průzkum, s přihlédnutím ke všem okolnostem konkrétního případu, a zejména k užívání ochranné známky.*

Jako další, neméně významné, rozhodnutí autorka předkládá rozhodnutí Tribunálu ze dne 25. 9. 2002 ve věci T-316/00 „Viking-Umwelttechnik GmbH v. EUIPO“. Předmětem tohoto případu bylo posouzení rozlišovací způsobilosti označení tvořeného dvěma barvami. Vyobrazení ochranné známky bylo tvořeno dvěma obdélníky, a to zelené barvy (exaktně odstín 369c vzorkovnice PANTONE) a šedé barvy (exaktně odstín 428u vzorkovnice PANTONE), právní ochrana byla požadována pro výrobky ve třídě 7 Niceského třídění výrobků a služeb ve znění „zahradní sekačky a drtiče, rotační kultivátory, sekačky na trávu, přední sekačky, sekačky, provzdušňovače trávníků, sekačky na živé ploty, zametací stroje, zametače sněhu, pluh, motorové pily, křovinořezy, vysokotlaké čisticí přístroje, všechna zařízení poháněná motorem, díly, náhradní díly a příslušenství“.

Tribunál v citovaném rozhodnutí judikoval, že *takové označení nemá pro přihlašované výrobky rozlišovací způsobilost, neboť pouhé uvedení zelené a šedé barvy způsobem vymezeným v přihlášce je abstraktní a neurčité ve vztahu k dotčeným výrobkům a netvoří žádnou zvláště uspořádanou kombinaci těchto barev. Tribunál dále stanovil, že průměrný spotřebitel nevnímá kombinaci zelené a šedé barvy jako označení určující, že předmětné výrobky pocházejí od určité společnosti, ale bude ji vnímat spíše jako dekorativní prvek. Pokud jde o zelenou barvu, Tribunál podotkl, že je běžně (obecně) užívána u daných druhů výrobků, a proto nebude pravděpodobně zaznamenána a zapamatována jako označení obchodního původu, jinými slovy nepropůjčuje funkci indikátoru původu, nemá rozlišovací způsobilost ve vztahu k přihlašovaným výrobkům. Též i o šedé barvě dle stanoviska Tribunálu nelze říci, že je vybavená nějakým zvláštním atributem, který by průměrnému spotřebiteli umožnil do-*

mnívat se, že jde o něco jiného než o přirozenou barvu materiálu či prosté zbarvení použité pro daný materiál.

Z výše interpretované problematiky autorka vyvozuje, že barva a kombinace barev může být registrována jako ochranná známka výlučně za podmínky, pokud její jedinou funkcí je identifikace výrobce produktů a/či poskytovatele služeb – je tedy distinktivní a disponuje dostatečným stupněm rozlišovací způsobilosti nutným pro zápis předmětného označení do rejstříku ochranných známek. Pokud však barva, popřípadě kombinace barev, bude vnímána výlučně jako ozdobný prvek, zápis takového označení nepřipadá v úvahu a přihláška dané ochranné známky musí být zamítnuta. Barvy samy o sobě nejsou považovány za distinktivní. Musí získat tzv. druhotný význam (*secondary meaning*) dle článku 7 odst. 3 Nařízení 2015/2424. Druhotným významem se dle ustálené judikatury a aplikační praxe rozumí, že průměrný spotřebitel, respektive relevantní veřejnost, musí být vjemem barvy či kombinací barev upozorněn na producenta nárokovaných výrobků a/či poskytovatele nárokovaných služeb, tedy na obchodní původ přihlašovaných produktů a/či služeb, nikoliv na výrobek a/či službu jako takovou.

Ze shora analyzovaných rozhodnutí autorka dále dovozuje, že správní a soudní judikatura a aplikační praxe České republiky plně odpovídá rozhodovací a aplikační praxi Evropské unie. Za schopný zápisu do rejstříku ochranných známek se tedy obecně považuje pouze specifický odstín či odstíny barvy, jež získaly pro výrobky a/či služby svého vlastníka distinktivní způsobilost. Naproti tomu označení sestávající z běžného odstínu, respektive odstínů základní barvy se považují za nezpůsobilá k zápisu do rejstříku ochranných známek, neboť neplní elementární funkci ochranné známky – funkci indikátoru původu, a s ohledem na jejich omezený počet musí zůstat dostupná každému subjektu na relevantním trhu. O zápisu takových označení lze však uvažovat, pokud přihlašovatel prokáže, že dané označení dlouhodobým užíváním v obchodním styku získalo rozlišovací způsobilost výlučně ve vztahu k nárokovaným výrobkům a/či službám ve smyslu ustanovení § 5 ZOZ, respektive článku 7 odst. 3 Nařízení 2015/2424 v případě zápisu označení tvořeného výlučně barvou a kombinací barev pro celé teritorium Evropské unie.

K problematice institutu rozlišovací způsobilosti označení tvořených výlučně barvou a kombinací barev autorka závěrem konstatuje, že samotné barvě či barvám lze přiznat rozlišovací způsobilost výlučně za podmínky, pokud z hlediska vnímání relevantní veřejnosti je předmětné označení způsobilé identifikovat produkt a/nebo službu, pro které je zápis požadován, jako pocházející od určitého subjektu a odlišit daný produkt a/či službu od výrobků a/nebo služeb jiných osob. Při posuzování rozlišovací způsobilosti označení tvořených výlučně barvou či kombinací barev je třeba též zohlednit obecný zájem na tom, aby nedošlo k nepatřičnému omezení dostupnosti barev pro ostatní subjekty nabízející výrobky a/nebo služby takového typu, jako jsou produkty a/či služby, pro které je požadován zápis do rejstříku ochranných známek.

Závěr

Směrnice 2015/2436 nově jako označení způsobilé k zápisu formou institutu ochranné známky výslovně uvádí barvu. Barva jako označení způsobilé k zápisu formou institutu ochranné známky je však součástí právního řádu České republiky již od 1. dubna 2004, od účinnosti ZOZ. Též i reformované Nařízení 2015/2424 nově jako označení způsobilé k zápisu formou institutu ochranné známky EU explicitně vymezuje barvu. Uvedená změní

na tedy formálně připouští k právní ochraně zápis označení tvořených výlučně barvou, respektive kombinací barev, jakožto ochranných známek EU. Tato změna je již překonána rozhodovací praxí, neboť EUIPO před uvedenou reformou běžně přiznával právní ochranu daným ochranným známkám, ovšem výlučně pokud splňovaly elementární podmínku rozlišovací způsobilosti.

Z dikce ZOZ a Nařízení 2015/2424 a rovněž z rozhodovací a aplikační praxe správních a soudních orgánů České republiky a Evropské unie lze dovodit, že označení tvořená výlučně barvou, popřípadě kombinací barev, mohou být registrována jako ochranné známky výlučně za podmínky, že jejich jedinou funkcí je identifikace obchodního původu nárokovaných výrobků a/či služeb, a disponují tedy dostatečným stupněm rozlišovací způsobilosti nutným pro zápis předmětných označení do rejstříku ochranných známek, respektive rejstříku ochranných známek EU.

U označení tvořeného běžným odstínem barvy je rozhodující přítomnost či nepřítomnost dalších rozlišujících prvků a jejich působení na průměrného spotřebitele či relevantní veřejnost. Dále je stěžejní, zda se jedná o barvu či barvy neobvyklé, jež samostatně nebo v kombinaci mají za následek unikátnost přihlašovaného označení pro nárokované výrobky a/či služby.

Obecně lze k problematice rozlišovací způsobilosti označení tvořených výlučně barvou a kombinací barev konstatovat, že tzv. základní barvy jsou považovány za nezpůsobilé k zápisu do rejstříku ochranných známek, neboť neplní elementární rozlišovací funkci ochranné známky – funkci indikátoru původu, a s ohledem na jejich omezený počet musí zůstat zpravidla k volnému užití všem subjektům, neboť zájem na ponechání základních barev k volnému užívání zpravidla převažuje nad zájmem na udělení výlučného práva k označení sestávajícího výlučně ze základní barvy či kombinace základních barev. Přiznáním známkoprávní ochrany označení tvořenému výlučně barvou či kombinací barev nesmí dojít k nepatřičnému omezení dostupnosti barev pro ostatní subjekty, jež produkují shodné a podobné výrobky a/či poskytují shodné a podobné služby v komparaci s nárokovanými produkty a/či službami. Naproti tomu pokud přihlašovatel prokáže ve smyslu ustanovení § 5 ZOZ či ustanovení § 7 odst. 3 Nařízení 2015/2424, pokud jde o ochrannou známku EU, že přesně specifikovaný odstín určité barvy dle mezinárodně uznávaných vzorníků barev se stal příznačným výlučně pro přihlašovatele, předmětné označení může získat právní ochranu formou institutu ochranné známky.

Pokud i přes výše uvedené skutečnosti přihlašovatel dosáhne zápisu předmětného označení do rejstříku ochranných známek, a stane se tak vlastníkem ochranné známky tvořené výlučně barvou či kombinací barev, musí mít neustále na paměti, že předmětná ochranná známka musí být užívána pouze v zapsaném barevném odstínu či odstínech, nikoliv v jiných barevných modifikacích či spolu s dalšími slovními a/nebo obrazovými distinktivními prvky, neboť v takovém případě by zapsaný barevný odstín, popřípadě odstíny, byly v daném označení potlačeny a průměrní spotřebitelé, popřípadě relevantní veřejnost, by identifikovala obchodní původ nárokovaných výrobků a/či služeb nikoliv dle zapsaného barevného odstínu či odstínů, ale zejména dle dalších distinktivních slovních a/nebo obrazových prvků. V takovém případě by docházelo k užívání nikoliv ochranné známky tvořené výlučně barvou či kombinací barev, ale k užívání slovních grafických, obrazových či kombinovaných nezapsaných označení.

Resumé

Stěžejním cílem předkládaného příspěvku je podat právní analýzu, interpretaci a komparaci rozhodovací a aplikační praxe správních a soudních orgánů České republiky a Evropské unie v oblasti institutu rozlišovací způsobilosti ochranných známek tvořených výlučně barvou a kombinací barev. Předkládaný příspěvek též implikuje reformu ochranné známky Evropské unie, tzv. European Union Trade Mark („ochranná známka EU“), v interpretované oblasti.

Resume

The key goal of the submitted paper is to provide legal analysis, interpretation and comparison of the Czech Republic and the European Union administrative and judicial authorities decision-making and application practice in the area of the trademarks consisting exclusively of colour and combination of colours distinctive character. The present paper also implies the European Union trademark reform, the so-called European Union Trade Mark (“EU Trade Mark”), in the interpreted field.

Seznam použitých zkratk

EUIPO	Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví
Nařízení 2015/2424	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory)
Ochranná známka EU	Ochranná známka Evropské unie
Směrnice 2015/2436	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách
Soudní dvůr	Soudní dvůr se sídlem v Lucemburku, před účinností Lisabonské smlouvy, dnem 1. prosince 2009, Evropský soudní dvůr
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví
ZOZ	Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů

Použitá literatura

Monografie

HORÁČEK, Roman a kol. *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení. Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví: komentář*. 2. podstatně dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 543 s. ISBN 978-80-7400-058-4.

HORÁČEK, Roman a kol. *Práva na označení a jejich vymáhání: zákon o ochranných známkách, zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení, zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015. 390 s. ISBN 978-80-7400-569-5.

HORÁČEK, Roman a Jiří MACEK. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 299 s. ISBN 978-80-7179-537-7.

Komunitární předpisy v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví. 2. dopl. vyd. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009. 318 s. ISBN 978-80-7282-075-7.

Prameny

Důvodová zpráva k zákonu č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách.

Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství [kodifikované znění Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství].

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (kodifikované znění).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách.

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Soudní judikatura

Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 5. 2003 ve věci C-104/01 „Libertel Groep BV v. Benelux-Merkenbureau“.

Rozsudek Tribunálu ze dne 25. 9. 2002 ve věci T-316/00 „Viking-Umwelttechnik GmbH v. EUIPO“.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze, č. j. 7 A 16/1999.

Správní judikatura

Rozhodnutí ÚPV ve věci O-108398-96 ze dne 20. 9. 2000.

Rozhodnutí ÚPV ve věci O-167546 ze dne 9. 4. 2003.

Rozhodnutí ÚPV ve věci O-516629 ze dne 3. 3. 2017.

Elektronické zdroje

ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2015-03-26].

CVRIA [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/cs/.

Databáze správních a soudních rozhodnutí. Úřad průmyslového vlastnictví (ÚPV) [online]. Datum poslední aktualizace: 09. 03. 2018. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://isdv.upv.cz/webapp/rozhodnuti.prochazet>.

European Union Intellectual Property Office [online]. [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en>.

Úřad průmyslového vlastnictví [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs.html>.

2016 Case-Law Overview: from the General Court and Court of Justice. *European Union Intellectual Property Office (EUIPO)* [online]. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/law_and_practice/yearly_overview/yearly_overview_2016.pdf.

Úvod do problematiky ochrany vynálezů v Ruské federaci²

1 Úvod

Ruská federace (dále jen „Rusko“), svou rozlohou největší stát světa, leží na dvou kontinentech a vyznačuje se etnickou a kulturní rozmanitostí. Počtem obyvatel okolo 150 mil. se řadí i populačně k největším státům. Ruským státním zřízením je v dnešní době demokratická federální republika v čele s prezidentem se širokými pravomocemi. Současný ruský právní systém se stejně jako český řadí ke kontinentálnímu právnímu systému,³ jenž se vyznačuje tím, že o něm hovoříme jako o právu psaném. Hlavním pramenem práva je v zemích s tímto typem právního systému zákon, resp. právní předpisy. Rusko disponuje obrovským vědeckým, ekonomickým a výrobním potenciálem, a proto v posledních letech klade velký důraz na modernizaci systému ochrany duševního vlastnictví.

Oproti jiným evropským zemím přistoupilo Rusko, tehdy Sovětský svaz, o něco později k Pařížské úmluvě,⁴ v roce 1965. Cílem sovětských funkcionářů bylo dosáhnout na zahraniční licence, jejichž nákup by napomohl rozvoji průmyslu. Rada ministrů měla v té době velmi detailně vypracovaný plán, s jakými kapitalistickými zeměmi a v jakých odvětvích navázat spolupráci za účelem rozvoje tuzemského hospodářství. K PCT přistoupil Sovětský svaz v roce 1978, čímž se teoreticky zavázal ke stejnému zacházení se zahraničními přihlašovatelí jako s domácími.

Nástupnické země v čele s Ruskem se po rozpadu Sovětského svazu snažily rychle inovovat oblast ochrany průmyslového vlastnictví a připojit se k ostatním zemím, které se staly již dříve členy mezinárodně unifikovaných systémů.⁵ V současné době je Rusko členem všech zásadních mezinárodních smluv a působí také jako mezinárodní rešeršní stát (ISA).

---

1 Mgr. Adéla Pecková je doktorandkou na katedře průmyslového vlastnictví Metropolitní univerzity Praha a spolu s Mgr. Matějem Machů, Ph.D., a Mgr. Evou Adlerovou řešitelkou níže zmíněného grantového projektu.

2 Článek vznikl v rámci řešení úkolu grantového projektu IGS MUP E07-53, Ochrana technických řešení a práv na označení v mimoevropských zemích.

3 Oproti angloamerickému právnímu systému, který je založen na soudních precedentech.

4 V roce 1883 stály u podpisu smlouvy následující státy: Belgie, Brazílie, Španělsko, Francie, Guatemala, Itálie, Nizozemsko, Portugalsko, Salvador, Srbsko a Švýcarsko. Tehdejší Československo přistoupilo roku 1919.

5 Blíže k výčtu mezinárodních smluv, ke kterým Rusko přistoupilo (včetně dne platnosti) viz KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, str. 93–94.

2 Historické aspekty ochrany technických řešení

Počátky vývoje ochrany průmyslového vlastnictví sahají do 18. století, kdy vládla dynastie Romanovců. V Rusku se již od roku 1749 udělovala tzv. *průmyslová privilegia*, která jsou dnes označována za první předchůdce patentů na vynálezy. Za zakladatele patentového práva v Rusku je považován Aleksandr Aleksandrovič Pilenko, který poprvé hovořil o právu vynálezce. V roce 1812 byla ochrana vynálezů dále rozvíjena a ustanovil se výdej dekretů⁶ na ochranu vynálezů pro tuzemské i zahraniční přihlašovatele. První patentový zákon se datuje obdobně jako v jiných evropských zemích do 19. století, kdy se v Rusku roku 1870 schválila první právní úprava pro tuto oblast.⁷ Koncem tohoto století byl rovněž poprvé zřízen speciální státní orgán zabývající se ochrannými dekrety a s tím souvisejícími úkony při udělovacím řízení – *Výbor pro technické záležitosti*.

2.1 Ochrana průmyslového vlastnictví v Sovětském svazu

V období konce 1. světové války došlo na území Ruska k revoluci,⁸ která tehdy zasáhla i oblast ochrany technických řešení.⁹ Došlo k pozměnění prvního patentového zákona, který byl navržen původně dle německé předlohy. Politická situace se v meziválečném období vyvíjela diametrálně odlišně než před vypuknutím války, jelikož bylo Rusko válkou vyčerpáno, dokonce na pokraji zhroucení v důsledku hospodářské krize. Nástup komunistické strany sliboval lepší zítřky a od roku 1921 do roku 1929 byl zaveden tzv. NEP.¹⁰ Cílem bylo posílit průmysl a vybudovat z ryze agrární a zaostalé země hospodářsky prosperující stát založený na výrobě. Od roku 1922 hovoříme o Ruské sovětské federativní socialistické republice (RSFSR), která právě od tohoto roku byla jednou z členských zemí Sovětského svazu.¹¹ Do ochrany vynálezů se během 30. let vložily nemalé finanční prostředky a vznikaly organizace s fondy na podporu vynálezců. Jednou z nejvýznamnějších organizací byl tzv. *PRIZ* (Akciová společnost pro vynálezy a realizaci).¹² Po skončení NEPu, který byl do značné míry jen utopií, se znovu novelizoval patentový zákon. Jeho znění odpovídalo novému směřování společnosti a socialistické kolektivizaci. Od roku 1931 tak vstoupil v platnost 1. sovětský patentový zákon, dle kterého každý užitečný vynález mohl být prohlášen za veřejné vlastnictví a byl chráněn vydáním dekretu Nejvyšší hospodářské rady.¹³ Tímto se obnovila autorská osvědčení a institut patentu byl až do roku 1959 zrušen.

6 Užíván i název privilegium jakožto udělení ochrany jménem cara bez emise oficiální ochranné listiny.

7 Blíže viz EFFENBERGER, K. (1997). *Přehled patentových systémů ve světě*. Praha: ÚPV, str. 10.

8 Tzv. Říjnová revoluce v listopadu 1917 vedoucí k zániku Ruského impéria.

9 Blíže viz tamtéž, str. 13.

10 Zkratkou NEP je označována Nová ekonomická politika (v originále Novaja ekonomičeskaja politika), která byla politikou omezeného soukromého podnikání. NEP by slavnostně vyhlášen Leninem z tribuny při příležitosti 10. sjezdu strany 15. března 1921. Lenin byl velkým příznivcem ochrany průmyslového vlastnictví a zasadil se o změny v systému ochrany vynálezů v rámci nového hospodářského plánu.

11 Blíže viz EFFENBERGER, K. (1997). *Přehled patentových systémů ve světě*. Praha: ÚPV, str. 14.

12 Blíže viz KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, str. 17.

13 Blíže viz SUHR, C. (2000). *Patentliteratur und ihre Nutzung. Der Leitfaden zu den Quellen technischer Kreativität*. Renningen-Malmsheim: expert verlag, str. 122–124.

Ve východoevropských státech byl zaveden již výše zmíněný ochranný institut *autorského osvědčení*. V Rusku byl zaveden poprvé roku 1919 a udílel se až do rozpadu Sovětského svazu v roce 1991, s přestávkou mezi lety 1924 až 1931, kdy byl krátce nahrazen patentem. Předmět autorského osvědčení mohl být využíván státními a družstevními organizacemi, přičemž měl původce nárok na odměnu a původcovské uznání. Mimo jiné autorské osvědčení nepodléhalo placení udržovacích poplatků. V Sovětském svazu byl zodpovědnou institucí v tomto oboru Výbor pro vynálezy a objevy v Moskvě (dále jen „Výbor“) spadající pod Ministerskou radu. Pod Výbor spadaly dvě instituce: Centrální institut pro patentové informace a Sovětský průzkumový úřad.¹⁴

Cílem Sovětského svazu bylo chránit pomocí autorského osvědčení především jen taková řešení, která vznikla v rámci státních družstevních organizací. Tehdejší sovětská právní úprava pro oblast průmyslového vlastnictví se ve své podobě ustálila roku 1954 a s pozdějšími dílčími úpravami platila až do 90. let. Tato právní úprava později zahrnovala i možnost ochrany formou patentu, který zaručoval výlučná práva. Udělené patenty, případně dodatková osvědčení k nim, však podléhaly placení udržovacích poplatků. Autorská osvědčení se udělovala na veškerá patentovatelná řešení, patenty však nikoliv. Nutno říci, že tehdejší vynálezci ani neměli důvod podávat patentové přihlášky, když nemohli využívat výhod výlučné ochrany. Možnost patentové přihlášky jen demonstrovala zdánlivou svobodu občanů Sovětského svazu.¹⁵

Následující řešení mohla být předmětem přihlášky jen autorského osvědčení, tj. z patentové ochrany byla vyloučena:

- léčiva, potraviny a pochutiny nevyrobené na chemické bázi,
- terapeutické postupy,
- řešení z oblasti chovu a šlechtění zvířat.¹⁶

Přihlašovatelé teoreticky náležela volba vybrat si mezi oběma ochrannými instituty či případně kdykoliv během ochranné doby nechat patent přeměnit na autorské osvědčení. Právní úprava zahrnující krom vynálezů i objevy a zlepšovací návrhy, tj. ustanovení platná od 21. 8. 1973 se změnami z 28. 12. 1978, byla doplněna o nová ustanovení týkající se podání přihlášky a v roce 1981 rovněž o tzv. živnostenské vzory. Nutno podotknout, že na patent s dobou ochrany 15 let ode dne přihlášení mohli tehdy dosáhnout jen zahraniční přihlašovatelé. Při řízení museli být všichni zahraniční přihlašovatelé zastoupeni představitelům Obchodní komory Sovětského svazu. Autorská osvědčení, resp. původcovské a materiální uznání, platila nejprve doživotně, ale od novelizace 28. 12. 1978 také jen po dobu 15 let.¹⁷

Řízení před Výborem probíhalo obdobně jako řízení před úřady v současnosti. Nejprve byla oddělením pro patentový průzkum zkoumána formální stránka a předepsaná úplnost přihlášky. Dále byla přihláška podrobena věcnému průzkumu na absolutní novost, technický pokrok a využitelnost. V případě, že bylo řešení hodno patentu, resp. autorského osvědčení, navrhl průzkumový pracovník Ministerské radě udělení ochrany. Proti

14 Blíže viz KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, str. 18.

15 Blíže viz SUHR, C. (2000). *Patentliteratur und ihre Nutzung. Der Leitfaden zu den Quellen technischer Kreativität*. Renningen-Malmsheim: expert verlag, str. 122–124.

16 Blíže viz tamtéž.

17 Blíže viz tamtéž.

rozhodnutí, které bylo Ministerskou radou vydáno, bylo možné podat odpor. Poslední instancí pro odporová řízení byl tehdy předseda Ministerské rady. Zpráva o udělení autorského osvědčení či patentu byla uveřejněna ve Věstníku a původce obdržel od Výboru tištěné osvědčení, resp. patentový spis. Možnost vznesení námitek během řízení nebyla přesně stanovena, ale již udělenou ochranu bylo možné napadnout do 3 let od udělení.¹⁸

3 Situace v době rozpadu Sovětského svazu

Ještě před rozpadem Sovětského svazu se patentový zákon začal vnímat jako nevhodný a začalo se pracovat na jeho novém znění. Nový sovětský patentový zákon o vynálezech byl vydán dne 31. 5. 1991 a vešel v platnost od 1. 7. 1991. Ačkoliv se krátce na to Sovětský svaz rozpadl, oficiálně na základě Bělověžské dohody podepsané 8. 12. 1991, bylo nové znění patentového zákona zachováno v Rusku i dalších nástupnických státech. Nový patentový zákon rušil ochranný institut autorského osvědčení a ponechal jen výlučnou ochranu pomocí patentu. Inspiroval se tak západoevropským typem zákona podle Spolkové republiky Německo (dále jen „SRN“), čímž se oproti minulosti radikálně odkláněl od centrálně plánovaného hospodářství. Právo na patent náleželo původci nebo jeho právnímu nástupci a ochrana byla vymezena patentovými nároky. Podmínkami pro udělení ochrany byla stejně jako v SRN novost, vynálezecký krok a průmyslová využitelnost. Patentovatelnými byly dle nového patentového zákona i chemické látky a mikroorganismy, výluky z patentovatelnosti byly srovnatelné s německou právní úpravou. I řízení patentové přihlášky zaznamenalo změny. Zavedla se vnitřní priorita a přihlášky byly nově zveřejněny ve Věstníku po 18 měsících od jejího podání. Po jejím zveřejnění započala prozatímní ochrana. V tomto období se příslušná instituce pro oblast ochrany průmyslových práv nově nazývala Gospatent, který byl zodpovědný za obligatorní věcný průzkum a nově i za případné námítky vznesené v 6měsíční lhůtě proti již udělenému patentu. Poslední instancí při odporovém řízení byl Patentový soud. Udělené patenty podléhaly podmínce využívání, a proto byla v případech státního zájmu o nevyužívané řešení zavedena možnost nucené licence.¹⁹

4 Vývoj ochrany průmyslových práv v novém státním zřízení

Ruská federace představuje jeden z 15 nástupnických států bývalého Sovětského svazu, k jehož rozpadu došlo oficiálně k 25. 12. 1991. Ke konci ledna následujícího roku se zrušil Gospatent a nahradil jej k 1. 2. 1992 nový úřad s názvem Výbor pro patenty a ochranné známky (dále jen „Rospatent“) s podporou Institutu pro státní patentový průzkum. Platné patenty udělené v Sovětském svazu byly přeneseny a ponechány v platnosti i v novém státním zřízení.

4.1 Nový patentový zákon v Rusku

Nutnost novelizovat patentový zákon, aby odpovídal potřebám nového státního zřízení, přiměla Nejvyšší radu se urychleně tímto tématem zabývat. Dne 23. 9. 1992 byl vydán

¹⁸ Blíže viz tamtéž.

¹⁹ Blíže viz tamtéž, str. 124–128.

nový patentový zákon, který vešel v platnost 14. 10. 1992 a převzal v podstatě veškerá ustanovení naposledy platného sovětského patentového zákona s následujícími rozdíly:

- nově zákon zahrnoval ochranu technických řešení pomocí užitečného a průmyslového vzoru,
- nově zákon hovořil o právech týkajících se zaměstnaneckých vynálezů,
- nově zákon zavedl odložený průzkum, tj. k věcnému průzkumu patentové přihlášky se přistoupí až na základě žádosti do 3 let od jejího podání,
- proti rozhodnutí Rospatentu je možné podat stížnost ke stížnostní komoře a ve 2. instanci se spory zabývala Nejvyšší patentová komora,
- ustanovení týkající se zrušovacího řízení.

Patentový zákon tak svým novým zněním odpovídal západním standardům. Rospatent rovněž vypracoval nový patentový rejstřík, do kterého se zanesly patentové informace o udělených patentech na vynálezy i v minulosti. Patentové systémy nástupnických států bývalého sovětského svazu se vyznačují svou nejednotností. Některé státy si po rozpadu ponechaly v platnosti udělené patenty v Sovětském svazu a naopak v některých státech byla ochrana přenesena jen na základě podané žádosti o přenesení patentu.²⁰ K novelizaci patentových zákonů a zřízení národních úřadů v těchto státech docházelo postupně, obdobně jako vstup do mezinárodních organizací.

5 Ochrana technických řešení v Rusku

Současnou právní úpravu pro oblast ochrany průmyslových práv, která je v platnosti od 1. 1. 2008 s dílčí novelizací v roce 2014, nalezneme v občanském zákoníku v části IV. Dle čl. 1345 OZ patentového práva²¹ se chrání vynálezy, užitečné vzory a průmyslové vzory, které jsou dle čl. 1349 odst. 1 OZ předměty z vědecké a technické oblasti a splňují požadavky ochrany dané zákonem pro vynálezy, užitečné a průmyslové vzory.²² Zvláštností, která dále spadá pod patentovou ochranu, je státní tajemství²³ dle odst. 2 téhož článku, přičemž následně odst. 3 říká, že státní tajemství je vyňato z ochrany užitečným a průmyslovým vzorem. Obecně je vyloučena ochrana dle patentového práva na *metody klonování lidské bytosti, metody modifikace genetického vzorce buněk lidských embryí, užití lidských embryí pro průmyslové a komerční účely a ostatní řešení odporující veřejným zájmům a lidskosti*

²⁰ Blíže viz tamtéž.

²¹ OZ zahrnuje pod pojmem *patentové právo*, resp. *Kapitolou 72. patentové právo*, ochranu vynálezů, užitečných vzorů a průmyslových vzorů. Jednotlivé články souhrnně hovoří o jejich ochraně, čímž se tento systém liší od české právní úpravy, kde je ochrana technických řešení zakotvena v jednotlivých zákonech.

²² KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, str. 91.

²³ Více k problematice státního tajemství v čl. 1401–1405 OZ, kde je definováno následující: tzv. tajné vynálezy jsou klasifikovány dle 3 stupňů tajnosti jako výjimečně důležité, přísně tajné a tajné. Tajné vynálezy jsou technická řešení z oblasti zbrojařství, vojenských technologií, kontrarozvědky, zpravodajských služeb, operativních a vyšetřovacích činností a jsou přihlašovány dle klasifikace tajnosti buď příslušným federálním orgánem zmocněným vládou Ruské federace, Státním úřadem pro jadernou energetiku (ROSATOM), nebo výkonným federálním orgánem pro duševní vlastnictví. Nutno podotknout, že cizím státním příslušníkům není podání přihlášky na takový vynález dovoleno. Tajné vynálezy nespádají dle čl. 1385 odst. 1 a 2 OZ pod vynálezy, jejichž přihláška je uveřejněna po 18 měsících od podání ve Věstníku úřadu. Právo přístupu k informacím o vynálezu v rámci takové přihlášky je zde z důvodu klasifikace vynálezu vyloučeno.

či morálce. V následujících podkapitolách budou nastíněny jednotlivé ochranné instituty pro technická řešení a jejich zákonné podmínky k udělení ochrany.

5.1 Ochrana vynálezu patentem

Podmínky patentovatelnosti vynálezu jsou zakotveny ve čl. 1350 OZ. Přihlašované řešení musí být technickým řešením,²⁴ resp. výrobkem²⁵ či metodou použití výrobku za dosažení specifického účinku,²⁶ které je nové, zakládající se na vynálezecké činnosti a průmyslově využitelné. Technické řešení splňuje podmínku absolutní *novosti*, pokud není známé stavu techniky při podání přihlášky vynálezu. Okruh zkoumání známosti stavu techniky představuje kontrolu veškerých relevantních dokumentů dostupných celosvětově, mezi něž se řadí i obsah přihlášek jiných přihlašovatelů, které mají dřívější datum priority a nebyly vzaty zpět. Přihlášky vzaté zpět se však neberou v potaz při zkoumání podmínky vynálezecké činnosti. Minimální objem dokumentů, který je prověřován při aktuálním stavu techniky pro přihlašované řešení v Rusku, představují:²⁷

- Věstník Rospatentu a Výboru v Sovětském svazu,
- popisy doplňující sovětské a ruské patentové dokumenty,
- popisy doplňující eurasijské patentové dokumenty,
- ruské přihlášky na ochranu vynálezů, užitných vzorů a průmyslových vzorů dostupných třetím stranám,
- zveřejněné přihlášky na ochranu eurasijským patentem,
- patentové dokumenty ve Spojených státech, Spojeném království, Německu, Francii, Japonsku, Švýcarsku, Rakousku, Austrálii a Kanadě, dále také patentové dokumenty Evropského patentového úřadu, Světové organizace duševního vlastnictví a afrických regionálních organizací,
- nepatentová literatura publikovaná Světovou organizací duševního vlastnictví za období minimálně posledních 5 let.

Ochranná lhůta přihlašovatele v návaznosti na známý stav techniky je 6 měsíců, jestliže se jedná o zveřejnění uskutečněné vynálezcem, jeho právním nástupcem či třetí osobou, která obdržela informaci přímo či nepřímo od vynálezce nebo jeho právního nástupce. Důkazní břemeno v takových případech nese přihlašovatel. Čl. 1348 OZ hovoří o možnosti spoluautorství na přihlašovaném technickém řešení. Pokud existuje více podílejících se vynálezců, tak každý z nich má právo vynález, užitný či průmyslový vzor využívat. Z využívání plynoucí zisky se mezi spoluautory rozdělí, pokud není sjednáno jinak. Přihlášku dle patentového práva podávají spoluautoři společně, ale se svými právy má každý z nich možnost nakládat nezávisle.

24 Technické řešení – takové řešení, které je potencionálně možné využít s dosažením technického výsledku, tj. jeho objektivní technický účinek představuje daný vynález.

25 Výrobkem se dle ruského patentového práva rozumí zařízení, látka, kmen mikroorganismu, rostlinná či zvířecí buňka nebo genetická struktura.

26 Metodou je myšlen technický postup pro užití předmětu, přičemž nová forma užití či aplikace metody je brána za technické řešení.

27 Blíže viz KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, str. 98.

Podmínka *vynálezecké činnosti* je splněna, pokud přihlašované řešení není zřejmé odborníkovi v dané oblasti techniky. Při posuzování této podmínky se určuje nejpodobnější předchozí technické řešení; zkoumá se prvek představující pokrok oproti nejpodobnějšímu poslednímu řešení; hledá se jiné co nejmodernější řešení s takovými charakteristickými prvky, které by mohly být shodné s přihlašovaným řešením, za účelem zjištění, zda jsou tyto nové prvky relevantní pro udělení ochrany.

Dle čl. 1376 OZ lze přihlásit takové technické řešení, které odpovídá podmínce jednotnosti vynálezu, tj. je vynalezeno v rámci jedné vynálezecké myšlenky. V období Sovětského svazu byla tato podmínka zakotvena mezi hlavními třemi podmínkami pro přihlašované řešení, později byla ale nahrazena podmínkou *průmyslové využitelnosti*. Tímto je myšleno využití vynálezu v průmyslu, zemědělství, zdravotnictví nebo v oblasti ekonomické či společenské. Výlučná práva na předmět ochrany dle patentového práva jsou obsahem čl. 1358 OZ. Užívání vynálezu představuje zejména dovoz na území Ruska, výrobu, užívání, nabízení k prodeji, prodej, uskladnění.²⁸

5.1.1 Výluky z patentovatelnosti

Z ochrany patentem jsou dle čl. 1350 odst. 5 a odst. 6 OZ vyňata níže uvedená řešení, která lze rozdělit do následujících 3 skupin:

- řešení obecně nepatentovatelná,
- řešení, která nejsou kvalifikována jako vynálezy,
- řešení, která splňují vynálezecká kritéria, ale nejsou chránitelná patenty.

K první skupině patří: řešení odporující morálce a veřejným zájmům, jak již bylo výše uvedeno dle patentového práva obecně. Ke druhé skupině se řadí: *objevy, vědecké teorie, matematické metody, řešení na estetické podstatě, pravidla a herní metody, počítačové programy jako takové, řešení založená na podání informace, tj. např. jízdní řády*. Pod třetí skupinu spadají řešení, která lze označit i za technická řešení, ale jsou chráněna případně jinak: *nové odrůdy rostlin, plemena zvířat, topografie polovodičových prvků*.²⁹

5.1.2 Přihlášení vynálezu k patentové ochraně

Řízení patentové přihlášky v Rusku je harmonizované s průběhem řízení v evropských zemích. Po podání přihlášky jsou nejprve zkoumány její formální náležitosti. Prvními úkony přihlašovatele k úspěšnému přihlášení vynálezu jsou: *podání přihlášky na vynález s uvedenými jmény původce a přihlašovatele a jejich adresami, popis vynálezu v míře dostačující pro odborníka napodobit jej, podstatné znaky vynálezu pro posouzení patentovatelnosti, nákres a abstrakt vynálezu*. Pokud přihláška vyhovuje předepsaným podmínkám, dojde po 18 měsících od podání k jejímu zveřejnění ve Věstníku Rospatentu.³⁰ Až do této doby je přihlašovateli umožněna konverze z patentové přihlášky na přihlášku užitného vzoru dle

28 Více ke čl. 1358–1360 OZ viz ORLOV, V. (2016). *Introduction to Business Law in Russia*. Oxon, New York: Routledge, str. 262–264.

29 Blíže viz KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, str. 95–97.

30 Blíže viz tamtéž, str. 100.

čl. 1379 OZ. Patentové nároky jsou v Rusku standardizované dle systému PCT a technická řešení se zařídují podle mezinárodního patentového třídění (IPC). O věcný průzkum je nutné požádat do uplynutí 3 let od podání přihlášky. Žádost může být podána i třetí osobou a vyhotovená řešeršní zpráva je zaslána během 7 měsíců od zahájení věcného průzkumu. Pokud není o věcný průzkum požádáno, nahlíží se na přihlášku jako vzatou zpět. Posledním krokem Rospatentu v rámci řízení je rozhodnutí, zda bude patent udělen, či nikoliv. Proti rozhodnutí úřadu je možné podat stížnost nejpozději do 7 měsíců, kterou se dále zabývá Odvolací komora, případně v poslední instanci Vrchní patentová komora, jejíž rozhodnutí je konečné. Udělené patenty se zveřejní ve Věstníku Rospatentu a přihlašovatel obdrží patentový spis.

5.1.3 Zaměstnanecké vynálezy

Zaměstnanecké vynálezy jsou zakotveny ve čl. 1370 OZ. Technické řešení, které vznikne při výkonu práce zaměstnance, má právo být uznáno jako zaměstnanecký vynález. Zaměstnanec má nárok být uznán jako původce nově vzniklého technického řešení, ale na něj vztahující se výlučná práva náleží zaměstnavateli, pokud mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem nebyla podepsána smlouva hovořící jinak. Zaměstnanec má dle čl. 1370 odst. 4 OZ povinnost informovat písemně zaměstnavatele o vytvoření nového technického řešení v souvislosti s výkonem práce. V takovém případě má zaměstnavatel lhůtu 4 měsíce od obdržení informace od zaměstnance na podání přihlášky k Rospatentu na ochranu takového technického řešení patentem, užitným či průmyslovým vzorem. Zaměstnavateli náleží i další možnost, jak naložit s řešením, tj. požádat zaměstnance o utajení informace o nově vzniklém řešení. V případě, že zaměstnavatel nevyužije právo přihlásit řešení ve výše uvedené lhůtě, tak práva k technickému řešení přechází na zaměstnance. I přestože zaměstnavatel nepodal přihlášku k ochraně, tak má nárok předmětné technické řešení využívat ve svém podniku v rámci podepsané licenční smlouvy mezi ním a zaměstnancem. V případě sporu o tomto rozhodne soud. Oproti tomu výlučná práva k řešení, která vzniknou za finanční, technické či jiné podpory zaměstnavatele, nikoliv však v rámci výkonu práce, náleží zaměstnanci. Taková technická řešení se nepovažují za zaměstnanecké vynálezy. Nicméně zaměstnavatel má právo takové technické řešení užívat ve svém podniku po celou dobu jeho ochrany v rámci licenční smlouvy či obdržet finanční náhradu za poskytnutou podporu při vytvoření technického řešení.³¹

5.1.4 Doba ochrany a zrušení patentu

Doba ochrany technických řešení je ustanovena ve čl. 1363 OZ. Doba ochrany vynálezu patentem je harmonizovaná dle mezinárodní úmluvy a i v Rusku činí 20 let od podání přihlášky. V případech, kdy je patent udělen na vynález z oblasti léčiv, pesticidů a agrochemie a uvedení na trh je podmíněno státní registrací a povolením trvajícím déle než 5 let, je možné prodloužit dobu ochrany až o 5 let, právě o dobu vyřízení formalit k uvedení na trh. Žádost o prodloužení doby ochrany se podává nejpozději ve lhůtě 6 měsíců od vyrozumění o schválení k uvedení na trh nebo udělení patentu v závislosti, ke které skutečnosti dojde později.

31 Blíže viz ORLOV, V. (2016). *Introduction to Business Law in Russia*. Oxon, New York: Routledge, str. 265–266.

Po uplynutí platnosti ochrany patentem se stává vynález veřejně dostupným a kdokoliv jej může využít. Během 20leté doby ochrany vynálezu může dojít k prohlášení patentu za neplatný zčásti i v plném rozsahu. Dle čl. 1398 OZ z následujících důvodů: vynález nesplňuje podmínky patentovatelnosti, chybějící nároky rozhodné pro udělení ochrany v den podání přihlášky, udělení ochrany na totožná řešení se stejným dnem priority za porušení podmínek čl. 1383 OZ, původce či majitel patentu není oprávněná osoba. Ke zrušení patentu dojde za následujících situací: z rozhodnutí na základě podané stížnosti k Odvolací komoře, z rozhodnutí soudu na základě čl. 1248 odst. 2 a 3 OZ. V případě zrušení patentu jen zčásti je umožněno udělení nové ochrany jen na uznanou nárokovanou část. O veškerých zrušených patentech informuje veřejnost Věstník Rospatentu.³²

6 Ochrana vynálezů mimo území Ruska

Ruští přihlašovatelé mají krom národní cesty možnost podat patentovou přihlášku kdekoliv na světě. Čl. 1395 odst. 1 zakotvil harmonizovanou 6měsíční lhůtu z podané domácí přihlášky na podání patentové přihlášky v dalších zemích. Za pozornost však stojí přihlášky, které se vztahují na vynálezy se státním zájmem, resp. klasifikované jako tajné. V takových případech se musí přihlašovatel obrátit na Rospatent a zažádat o zpoplatněné povolení ruské vlády k podání přihlášky do zahraničí. Přihlášky podané v rámci mezinárodního systému PCT a EAPC³³ výše zmíněnému povolení nepodléhají.

Ruští přihlašovatelé mají následující možnosti, jak přihlásit vynález do zahraničí:

- národní cesta ve vybraném státě,
- mezinárodní přihláška v rámci systému PCT,³⁴
- regionální cestou, nejčastěji přes EAPC či EPO,
- kombinovanou formou možností výše, např. PCT a zároveň regionálního systému.

6.1 Ochrana vynálezů eurasijským patentem

EAPC je regionálním systémem fungujícím od 12. 8. 1995,³⁵ kdy vznikl s cílem harmonizovat patentovou ochranu v těchto 9 postsovětských státech:³⁶ Rusko, Bělorusko, Kazachstán, Moldávie,³⁷ Arménie, Ázerbájdžán, Turkmenistán, Tádžikistán, Kyrgyzstán. Při-

32 Blíže viz ORLOV, V. (2016). *Introduction to Business Law in Russia*. Oxon, New York: Routledge, str. 266–267.

33 Eurasian Patent Convention, česky Eurasijská patentová úmluva.

34 Rospatent přijímá mezinárodní PCT přihlášky od ruských občanů či rezidentů, tj. i osob majících na území Ruska podnik. Tyto přihlášky jsou podrobeny formálnímu průzkumu a následně poslány do WIPO. Rospatent dále provádí mezinárodní rešerši jako ISA, provádí rovněž řízení spojené s národní fází v souvislosti Ruska jako zvoleného státu v PCT přihlášce. Žádost o vstoupení do národní fáze Ruska jako zvoleného státu se podává do 31 měsíců od priority a dle čl. 1396 odst. 1 je nutné předložit překlad do ruského jazyka, aby mohla být přihláška dále zpracována.

35 Blíže viz *EAPO: A History of Establishment and Development* (13. 9. 2017). Dostupné online z: <https://www.eapo.org/en/publications/reports/report2015/history.html>.

36 K EAPC nepřistoupila z postsovětských států Ukrajina a Gruzie.

37 Moldávie vystoupila z EAPC k 26. 4. 2012 a v současné době inklinuje k regionálnímu systému EPC se snahou stát se v budoucnu jejím členem.

hlašovatelé podávají pouze jednu přihlášku na ochranu patentem v ruském jazyce. dělena ochrana je následně platná ve všech státech EAPC.

Přihláška se podává buď přímo k Eurasijskému patentovému úřadu jakožto výkonnému orgánu EAPC, národnímu úřadu členských států, anebo pomocí mezinárodního systému PCT se zvoleným EAPC pro regionální cestu. Pokud přihlašovatel není rezidentem v žádném ze států EAPC, tak musí být při řízení zastoupen patentovým zástupcem. Řízení probíhá ve dvou fázích; první z nich zahrnuje *podání přihlášky, formální průzkum, informativní rešerši a zveřejnění přihlášky*; druhá poté *věcný průzkum*. Řízení končí udělením patentu při splnění podmínek patentovatelnosti dle EAPC, kterými jsou novost, vynález představující vynálezeký krok a průmyslová využitelnost. V současné době existují práva zahrnutá pouze v EAPC, přičemž v národních právních úpravách chybí a státy se v takovém případě řídí dle centralizované regionální úpravy. Čl. 1397 ruského OZ hovoří o pravidlech řešících kolizi udělené ochrany na vynález patentem (nebo patentem v kombinaci s užitným vzorem) na tentýž vynález se stejnou prioritou Eurasijským patentovým úřadem a zároveň i Rospatentem. V situaci, kdy jsou majiteli patentů či patentu a užitého vzoru různé osoby, tak musí být zachována práva všech majitelů ochrany. Pokud je majitelem patentů či patentu a užitého vzoru jedna a tatáž osoba, tak pouze ta může poskytnout práva další osobě na základě licenční smlouvy na předmětné ochrany.³⁸

7 Závěr

Závěrem k problematice ochrany vynálezů v Rusku poslouží aktuální informace z výroční zprávy za rok 2016, kterou uvádí Rospatent na svých webových stránkách.³⁹ V roce 2016 klesl počet podaných patentových přihlášek o 8,63 %, což bylo očekáváno v důsledku zvýšeného počtu podaných přihlášek v roce 2015, kdy došlo ke zvláštní podpoře domácích přihlašovatelů v rámci fee-free podání přihlášky k Rospatentu dle čl. 1366 OZ. Těto podpory využili přihlašovatelé zejména z oblasti potravinářství. Z výroční zprávy lze dále i vypočítat, že mírně klesl také zájem zahraničních přihlašovatelů z vyspělých západních zemí, počet patentových přihlašovatelů z USA klesl o 13 % a z Německa o 12 %. Naopak čínští přihlašovatelé podali výrazně více přihlášek oproti předchozímu roku, dokonce o 36 %, stoupl také počet podaných PCT přihlášek o 18,64 %. Počet podaných patentových přihlášek domácími přihlašovatelé činil 26 795 a zahraničními 14 792. K 31. 12. 2016 byl celkový počet platných patentů na území Ruska 230 870. V současné době působí na území Ruska necelých 2 000 patentových zástupců se složenou odbornou zkouškou. Rospatent v současné době spolupracuje s WIPO a usiluje o přistoupení k Haagské dohodě o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů z roku 1925 a Marrákešské VIP smlouvě.⁴⁰

38 Blíže viz SUHR, C. (2000). *Patentliteratur und ihre Nutzung. Der Leitfaden zu den Quellen technischer Kreativität*. Renningen-Malmsheim: expert verlag, str. 208–210.

39 Výroční zprávy od roku 2000 jsou dostupné i v anglickém jazyce na webové stránce úřadu pod odkazem ze dne 14.9.2017: <http://www.rupto.ru/about/reports?lang=en>.

40 Dříve známou pod názvem Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled.

Resumé

Příspěvek se zabývá ochranou vynálezů v Ruské federaci. V prvních kapitolách nastiňuje počátky ochrany průmyslového vlastnictví v období Ruského impéria a posléze v Sovětském svazu. V Sovětském svazu byla ochrana vynálezu znemožněna a vydávala se autorská osvědčení, která neumožňovala vynálezci výlučná práva. Až po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 se ruský právní systém začlenil mezi země s kontinentálním typem práva a při tvorbě nové právní úpravy pro oblast průmyslového vlastnictví se ruští zákonodárci nechali inspirovat patentovou úpravou ve Spolkové republice Německo. Nová právní úprava vešla v platnost v roce 1992 a národní institucí pro tuto oblast se stal Rospatent. Současná právní úprava byla schválena v roce 2008 a je součástí občanského zákoníku. Právní úprava zahrnuje ochranu vynálezů, užitných a průmyslových vzorů souhrnně v patentovém právu. Příspěvek se věnuje podmínkám patentovatelnosti a rovněž i výlukám z ochrany patentem. Představena je také možnost ochrany zaměstnaneckých vynálezů a regionálního patentu v rámci eurasijské oblasti.

Resume

This contribution deals with the protection of inventions in the Russian Federation. In the first chapters, it outlines the beginnings of industrial property protection during the period of the Russian Empire and later in the Soviet Union. In the Soviet Union, the protection of the invention was rendered worthless and the certificates of authorship were issued, which did not allow the inventor exclusive rights. After the collapse of the Soviet Union in 1991, the Russian legal system was integrated into a continental type of law. New law needed to be created and Russian legislators were inspired by patent law in the Federal Republic of Germany. The new legislation came into force in 1992 and Rospatent became the national institution for this area. The current legislation was approved in 2008 and is part of the Civil Code now. The legal regulation includes the protection of inventions, utility and industrial designs collectively in patent rights. The contribution also deals with conditions of patentability and categories of non-patentable inventions. It also introduces the possibility of protecting employee inventions and a regional patent within the Eurasian area.

Použitá literatura

EFFENBERGER, K. (1997). *Přehled patentových systémů ve světě*. Praha: ÚPV, ISBN 8085100606.

KASHANIN, A. (2015). *Intellectual Property Law in Russia*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, ISBN 9789041158901.

ORLOV, V. (2016). *Introduction to Business Law in Russia*. Oxon, New York: Routledge, ISBN 9780754677550.

SUHR, C. (2000). *Patentliteratur und ihre Nutzung. Der Leitfaden zu den Quellen technischer Kreativität*. Renningen-Malmsheim: expert verlag, str. 93. ISBN 3816919014.

Elektronické zdroje

Rospatent (2017). O Rospatentu. Dostupné z 14. 9. 2017: <http://rupto.ru/rupto/portal/start?lang=en>.

Rospatent (2017). Výroční zprávy. Dostupné z 14. 9. 2017: <http://www.rupto.ru/about/reports?lang=en>.

Rospatent (2017). Civil Code of the Russian Federation Part IV. Dostupné z 13. 9. 2017: http://www.rupto.ru/docs/Civil_Code.pdf.

EAPO (2017). EAPO: A History of establishment and Development. Dostupné z 13. 9. 2017: <https://www.eapo.org/en/publications/reports/report2015/history.html>.

Ing. Darina Kyliánová¹

Aktuálne z oblasti priemyselného vlastníctva na Slovensku

Nový rok 2018 nám pripomenul 25. výročie od rozdelenia spoločnej Československej republiky na dva samostatné štáty: Česká republika a Slovenská republika. Tak ako aj v iných oblastiach spoločenského života aj oblasť duševného vlastníctva začala svoju vlastnú samostatnú cestu.

Od 1. januára 1993 začal fungovať Úrad priemyselného vlastníctva SR, (UPV SR) ktorý hlavne budoval na skúsenostiach niekoľkých pracovníkov bývalého samostatného útvaru federálneho úradu v Bratislave. So zaškoľovaním odborných pracovníkov pomáhali aj medzinárodné organizácie a hlavne naši pražskí kolegovia. Dnes je už UPV SR plne funkčný, akurát sa zmenilo jeho sídlo z Bratislavy do Banskej Bystrice.

Podstatné rozdiely v legislatíve ČR a SR

Právo priemyselného vlastníctva je v rámci EU značne harmonizované, napriek tomu za tých 25 rokov máme určité rozdiely v legislatíve aj v konaní – praxi úradu. Najviac rozdielov je v patentovom zákone a v zákone o úžitkových vzoroch. Vyplýva to aj z toho, že Slovensko je na rozdiel od Českej republiky členom medzinárodnej dohody o patentovom práve (PLT). Spoločný patentový zákon č. 527/90 Z.b. na Slovensku platí iba v časti o ZN – 3 paragrafy. O udelení nútej licencii na Slovensku rozhodujú sudy.

Legislatíva a konanie o úžitkových vzoroch je pomerne odlišné. Zmenu legislatívy na Slovensku si vynútilo časté zneužívanie tohto inštitútu na nekalé praktiky. V súčasnosti sa úžitkové vzory zverejňujú aj s rešeršou, dajú sa podať námietky, podobne ako je to pri ochranných známkach, a až potom sa zapíšu do registra. Za určitých podmienok sa dá odbočiť z úžitkového vzoru na patent.

Pri priemyselných vzoroch máme s Českou republikou podobné znenia zákonov, akurát na Slovensku hovoríme o dizajnoch, čo sme prevzali z európskej legislatívy. To isté môžeme povedať o ochranných známkach a označeniach pôvodu a zemepisných označeniach.

Niektoré významné vynálezy, technické riešenia

Každá krajina si váži prácu tvorivých ľudí zo všetkých oblastí vedy a techniky ako aj spoločenského života. Tie známejšie sa dostanú prostredníctvom tlače alebo rôznych

---

¹ Ing. Darina Kyliánová, bývalá predsedníčka Úradu priemyselného vlastníctva SR, bývala predsedníčka Komory patentových zástupcov SR, prednášala na Metropolitnej univerzite v Prahe, pôsobí ako konzultant v AK Brichta a partner v Bratislave.

výstav viac do popredia a radi sa nimi prezentujeme aj v zahraničí. V ostatných rokoch sa SR môže pochváliť napr. Aeromobilom, Ecokapsulou, z vedeckého prostredia stoja za spomenutie rôzne technológie z chemického a strojárskoho prostredia. Napríklad z chémie pokladáme za významné riešenie spracovanie odpadov – Biologicky degradovateľná polymérna kompozícia so zlepšenými vlastnosťami, alebo Gumárenská zmes na báze polymérnej kompozície so zlepšenými vlastnosťami. Zo strojárskoho priemyslu napr. redukčné prevodovky, spôsob výroby karosérie automobilov, axiálny extrúder s rotujúcou hlavou so širokým využitím v oblasti potravinárskej chémie, farmaceutickom priemysle, v oblasti spracovania recyklovaných materiálov, odpadov a spracovania plastov. V posledných rokoch v registroch² ÚPV SR môžeme nájsť niekoľko desiatok prihlášok vynálezov od prihlasovateľov z Technickej univerzity v Bratislave a v Košiciach a viac ako stovku prihlášok a zapísaných technických riešení, chránených úžitkovými vzormi. Mnohé riešenia sú prihlásené aj formou PCT prihlášok do zahraničia.

AeroMobil - lietajúce auto je hybridné vozidlo so schopnosťou letu. Začalo sa na ňom pracovať už v 90-tich rokoch minulého storočia vývojárom, dizajnérom Štefanom Kleinom za podpory investora Juraja Vaculíka. Môže sa pohybovať vo vzduchu ako lietadlo a aj na vozovke ako automobil, vie parkovať a môže dopĺňať pohonné hmoty na čerpacej stanici. Má byť už čoskoro komerčne dostupný a na jeho využitie bude potrebný vodičský preukaz a aj pilotná licencia.

Spomínaný Aeromobil je pochopiteľne po stránke priemyselno-právnej dokonale ošetrovaný. Doma troma patentmi a aj troma úžitkovými vzormi. Ochrana v zahraničí je zabezpečená skoro vo všetkých vyspelých štátoch sveta, formou 3 PCT prihlášok, a to z roku 2012 kde už ide o národné fázy konania a dve z roku 2015 kde sa vstupuje do národných fáz konania. Už sú udelené 2 európske patenty³ a validované pre všetky členské štáty EPD. Chránený je systém ovládania smeru hybridného dopravného prostriedku pre vzduch a súš a Centroplán lietajúceho vozidla a spôsob ovládania.

Dizajn aeromobilu je chránený ako RCD,⁴ registrácia z roku 2014 je už ukončená.

Na Slovensku je zapísaných 8 ochranných známkov pre fy. Aeromobil, s.r.o. Ide o OZ slovné, obrázkové (logo) a kombinované. Na EUIPO sú zaregistrované 2 ochranné známky,⁵ ochrana mimo Európy je zabezpečená prostredníctvom WIPO ako medzinárodné ochranné známky.

Ecocapsula, nazvaná tiež ako karavan 21. storočia, využíva slnečnú a veternú energiu a je šetrná k prírode. Ide o mikrodom, tvarovaný do vajca s mini rozmermi 4,5 x 2,4 x 2,5 m, vhodný pre pobyt dvoch dospelých ľudí. Tento produkt je už na trhu, predaj sa rozbieha.

Ecocapsula ako tvar je chránená dizajnom a troma ochrannými známkami. Medzinárodná ochrana je zabezpečená cez Madridskú dohodu a protokol.⁶ Dizajn je chránený prostredníctvom Haagskeho dohovoru aj v Japonsku, Kórei a v USA.

2 <http://www.upv.sk/?databazy-a-registre>.

3 https://sk.espacenet.com/advancedSearch?locale=sk_SK.

4 <https://www.tmdn.org/tmdsview-web/welcome>.

5 <https://www.tmdn.org/tmview/welcome>.

6 <http://www.wipo.int/madrid/monitor/en/index.jsp>.

Dizajny

Vďaka mladým talentom z Vysokiej školy výtvarných umení sa na Slovensku môžeme tešiť konečne aj zvýšenému záujmu o dizajn. Svedčí o tom aj výstava pod názvom „Dizajn – Symbióza vedy a techniky“, ktorá je nainštalovaná v centre Aurélium v Bratislave od minulého roka a končí posledného januára 2018. Ide hlavne o dizajn svetidiel. Autorom výstavy je doc. Ferdinand Chrenka, akademický sochár, ktorý je aj pôvodcom viacerých zapísaných dizajnov. Známe sú jeho práce využiteľné v stomatológii ako je polohovateľné kreslo a stomatologické pracovné svetidlo. Pre fy Tatralift a.s. navrhol dizajn sedačkovej lanovky a šesťmiestny vozeň lanovej dráhy. Zaujímavý dizajn má výrobok „Polohovateľná stolička NESEDA“, prihláška z roku 2016, ktorej autormi sú dvaja dizajnéri, jeden zo Slovenska a jeden z Českej republiky. Technická univerzita vo Zvolene si prihlásila zvláštne dizajnové riešenie „Zaradenie na pestovanie plodín“.²

Ochranné známky

Najpočetnejšou skupinou medzi predmetmi priemyselného vlastníctva sú ochranné známky. OZ hrajú dôležitú úlohu pri podnikaní, hospodárskej súťaži, tvoria nielen imidž podniku, ale vyjadrujú vizuálne spojenie podnikateľov a ich tovarov a služieb. Aj keď mnoho slovenských podnikov prešlo do rúk zahraničných vlastníkov, vo väčšine prípadov si pôvodné ochranné známky ponechali. Ide napr. o označenie Matador, Sloznaft, Zlatý Bažant, Sedita, v registroch úradov ich môžeme nájsť celé desiatky.

Na druhej strane sa Slovensko môže pochváliť aj úspešnými domácimi firmami, ktoré si vybudovali dobré meno a ich produkty sú známe aj vo svete. Ako príklad môže poslúžiť slovenská softvérová firma ESET, ktorá ponúka služby týkajúce sa ochrany počítačov, smartfónov, serverov apod. Svoje služby ponúka do 180 krajín sveta a je označovaná ako najlepšia slovenská globálna firma. V registri ÚPV SR² nájdeme 7 platných ochranných známk s označením ESET. Zahraničná ochrana je ošetrená formou EUTM a IR – medzinárodnou ochrannou známkou.

Ďalšou úspešnou slovenskou firmou je SYGIC. Je to slovenská spoločnosť, ktorá vyvíja rovnomenný navigačný systém pre mobilné zariadenia. Ide o pomerne mladú fy založenú v roku 2004, ale už s veľkým potenciálom, známa aj v zahraničí. Ponúka najpokročilejšie GPS navigačné aplikácie – nový zážitok v cestovaní. Označenie Sygic je chránené formou registrovanej EUTM.⁵

Obidve označenia ESET a SYGIC sú aj z hľadiska známkovej tvorby veľmi vydarené. Vôbec nie sú popisné, sú graficky vyjadrené výstižne a esteticky.

Označenia pôvodu a zemepisné označenia⁷

Aj keď tento inštitút priemyselného vlastníctva na rozdiel od iných (napr. OZ) predstavuje len nevýlučnú ochranu, je pre každú krajinu dôležitý a veľmi cenný. Cieľom tejto ochrany je zaručiť, že výrobok, ktorý je ich nositeľom, pochádza z určitej oblasti, vyznačuje sa osobitnými vlastnosťami, má dobrý imidž u spotrebiteľa, je kvalitný. Kvalita výrobkov je overovaná a pravidelne kontrolovaná na to určenými orgánmi. Spotrebiteľia si ľahko

zapamätajú ich názvy, pretože pochádzajú z oblastí práve pre nich príznačných. Aj na Slovensku máme niekoľko takých známych výrobkov, pochádzajúcich z rôznych regiónov. Uvedieme niekoľko príkladov:

ŽITAVSKÁ PAPRIKA / PAPRIKA ŽITAVA – Chránené označenie pôvodu, pochádza z podunajského regiónu. Jej názov je odvodený od názvu slovenskej rieky Žitava. Je to sladká mletá paprika, typickej oranžovo-červenej farby čo súvisí s osobitnými vlastnosťami suroviny, ktoré sú spracované špeciálnou technológiou. Na kvalite sa významne podieľajú aj skúsenosti a zručnosti nadobudnuté generáciami.

VÍNOHRADNÍCKA OBLASŤ TOKAJ – Chránené označenie pôvodu, pochádza z regiónu Zemplín. Tokaj je presne vyznačená, uzavretá vinohradnícka oblasť. Charakteristickou črtou tohto regiónu je sopečné zloženie pôdy, ktorá dáva vínu vyššiu mineralitu a vyššiu plnosť vyjadrenú extraktom. Víno z tejto oblasti sa získava úplným alebo čiastočným alkoholovým kvasením čerstvého hrozna alebo hroznového muštu. Používajú sa k výrobe ušľachtilé plesne a cibéby, čo sú scvrknuté bobule hrozna.

STUPAVSKÉ ZELÉ – Chránené označenie pôvodu, pochádza z regiónu Záhorie (jedno z posledne zaregistrovaných označení – máj 2017). Je to kyslá kapusta, získaná prirodzeným mliečnym kvasením surovej nakrájanej bielej kapusty – záhoráckej – vypestovanej vo vymedzenej zemepisnej oblasti. Je príkladom spojenia prírodného a ľudského faktora.

SKALICKÝ TRDELNÍK – chránené zemepisné označenie, pochádza z regiónu Záhorie. Názov je odvodený od mesta Skalica. Výrobok predstavuje jemné pečivo tvaru dutého valca, vyrába sa tradičným spôsobom, namotaním vykysnutého jemného cesta na „trdlo“, pečie sa do zlatista sálavým teplom, čím sa získa špecifická chuť a vôňa.

ORAVSKÝ či ZÁZRIVSKÝ KORBÁČIK – chránené zemepisné označenie, pochádza z regiónu Orava a dediny Zázrivá. Sú to parené syry, ktoré sú špecifické svojím tvarom. Ručné spracovanie pareného cesta – miesenie a preťahovanie – dodáva výrobkom jedinečnú štruktúru. Korbáčiky ručne pletú šikovné ruky oravských žien a žiaden stroj ich nenahradí. Ide tu o vplyv tradičných zručností.

TEKOVSKÝ SALÁMOVÝ SYR – chránené zemepisné označenie, pochádza z regiónu Tekov, je špecifický svojím tvarom – tvar salámy. Aj tu sa uplatňujú špeciálne zručnosti výrobcu. Syr má jemnú vláčnu štruktúru.

SPIŠSKÁ BOROVIČKA – zemepisné označenie, pochádza z regiónu Spiš. Je to liehovina s charakteristickou výraznou chuťou s vôňou borievky obyčajnej, ktorá má predovšetkým vysoký obsah borievkovej silice. Špecifické vlastnosti tohto alkoholu sú dosiahnuté zvláštnymi pôdno klimatickými podmienkami a zručnosťou a skúsenosťami výrobcov ako aj tradičnou receptúrou.

Veľká novela patentového zákona

Od 1. 1. 2018 v SR vstúpil do platnosti zákon č. 242/2017 Z.z.,⁸ ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

8 <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2017/242/20180101.html>.

Táto novela bola iniciatívnym návrhom ÚPV SR z dôvodu zjednotenia a zefektívnenia nielen patentového zákona, ale aj dizajnového, známkového a zákona o úžitkových vzoroch. Bolo zistené, že tieto zákony nie sú systematicky previazané. V praxi to spôsobovalo viaceré problémy na strane úradu ako aj na strane verejnosti, podnikateľov a ostatných používateľov systému priemyselného vlastníctva. Novela sa týka aj určitých zmien vo výške správnych poplatkoch.

Zásadné zmeny, týkajúce sa všetkých spomínaných zákonov, sú v podstate rovnaké. Ide hlavne o ustanovenia pojednávajúce o zamestnaneckom režime, vzhľadom na proporionalitu, vyváženie práv a záujmov zamestnanca a jeho zamestnávateľa a vytvorenie motivácie na oboch stranách. Ďalej sú to disponovanie s predmetmi priemyselného vlastníctva, prihláška a možnosti disponovania s ňou – formou licencie, spolumajiteľstvo predmetov priemyselného vlastníctva, zvýšenie vymožitelnosti práv. Do zákona sa dostali aj nové rešeršné služby ako je rešerš medzinárodného typu a rešerš v prioritnej lehote.

V novele je spomenutá aj Dohoda o Vyšehradskom patentovom inštitúte (Oznámenie MZV a EZ SR č. 369/2015 Z.z.) a v časti o ochranných známkach aj zmena známky spoločenstva na ochrannú známku EU (EUTM). Zákon o ochranných známkach sa vzhľadom na nové nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) bude musieť ešte raz otvárať kvôli jeho implementácií do národnej legislatívy k dátumu 1. 1. 2019.

Jednotný patentový systém – situácia na Slovensku

Slovenska republika sa podieľa na aktívnom vývoji stavu, ktorý súvisí s európskym patentom s jednotným účinkom a jednotným patentovým súdom. Jednotný patentový systém zahrňuje tzv. patentový balíček – nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1257/2012, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti vytvorenia jednotnej patentovej ochrany, a nariadenie Rady (EÚ) č. 1260/2012, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia patentovej ochrany so zreteľom na platný režim prekladov, a Dohodu o jednotnom patentovom súde. Uvedenie do praxe patentového balíčka je podmienené ratifikáciou uvedenej Dohody najmenej 13-tími štátmi, čo zatiaľ nie je ukončený proces.

Slovenská republika podpísala Dohodu dňa 19. 02. 2013 na základe uznesenia vlády SR č. 65 zo 6. 2. 2013. Uznesenie predpokladalo predloženie dohody na vyslovenie súhlasu Národnou radou SR, čo sa doteraz nestalo. Gestorom dohody je Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré má na starosti celý ratifikačný proces.

Na zabezpečenie implementácie nového jednotného patentového systému boli na medzinárodnej úrovni zriadené dva osobitné výbory, a to: Užíšný výbor Správnej rady Európskej patentovej organizácie (zastúpený predsedom Úradu priemyselného vlastníctva SR) a Prípravný výbor Jednotného patentového súdu (zúčastňoval sa zástupca Ministerstva spravodlivosti SR). Počas rokovaní oboch výborov sa vyskytli viaceré otázky a problémy súvisiace s implementáciou nového systému jednotnej patentovej ochrany v Európe. Pre Slovensku republiku išlo hlavne o problém súvisiaci s ekonomickou výhodnosťou zavedenia tohto systému a problém týkajúci sa ústavnoprávných otázok súvisiacich s dohodou.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, najmä vzhľadom na neexistujúce posúdenie vplyvov dohody na podnikateľské prostredie v SR sa došlo k záveru, že je potrebné proces ratifikácie prerušiť.

A tak na zasadanie vlády SR⁹ dňa 13. 12. 2017 Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo vláde SR návrh na prerušenie ratifikačného procesu do vypracovania právnej a hospodárskej analýzy dôsledkov dohody v podmienkach SR. Vyhodnotenie analýz má byť uskutočnené najneskôr v treťom roku od začatia fungovania Jednotného patentového súdu. Kľúčovú úlohu pritom zohrajú ministerstvo spravodlivosti a hospodárstva, za účinnej pomoci ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí a úradu priemyselného vlastníctva. K predloženému návrhu bolo vydané uznesenie Vlády SR č. 574.

---

9 <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=27071>.

Resumé

Článok má za úlohu oboznámiť českú odbornú verejnosť s aktuálnym dianím a situáciou v priemyselno-právnej oblasti na Slovensku. Od rozdelenia spoločného štátu došlo postupne k samostatnej tvorbe legislatívy a aj vytvorenie si vlastnej praxe Úradu.

V úvodnej časti sú spomenuté niektoré podstatné rozdiely v zákonoch o predmetoch priemyselného vlastníctva, ďalej sú vymenované príklady významných technických riešení vo všetkých kategóriách IP. Najviac príkladov je z oblasti chránených označení pôvodu a zemepisných označení, pretože určite aj českí spotrebitelia ich poznajú.

V ďalšej časti chceme upozorniť na aktuálnu novelu súčasného patentového zákona a na záver aj oboznámiť českú verejnosť so situáciou týkajúcou sa tzv. „patentového balíčka“ v časti ratifikačného procesu k Jednotnému patentovému súdu.

Resume

The aim of the article is to inform Czech professional public about the current situation within industrial property right in Slovakia. There has been consecutive formation of independent legislative and also own praxis of the Industrial property office of Slovakia since the division of former Czechoslovakia.

There are some important differences among principles about the subject of industrial property mentioned at the beginning of the article; later on one can find some examples of remarkable technical solutions in all categories of IP. The majority of the cases comes from the protected appellation of the origin and geographical indications, as, supposed by the author, those are well known also by Czech users.

In the rest of the article, the author would like to point out to the recent amendment of current patent law and also wants to inform Czech public about the situation of „patent package“ in the part of ratification process to Unified patent court.

Použitá literatúra:

Duševné vlastníctvo. ÚPV SR, č. 4/2016, str. 43–47. ISSN 1339-5564.

Elektronické zdroje:

www.upv.sk

www.euipo.europa.eu

www.wipo.int

www.vlada.sk

Jednoroční placené stáže

Vysokoškoláci stále věří, že jim k dobrému zaměstnání bude stačit diplom. Mýlí se. Když se ucházejí o zaměstnání, zaměstnavatelé mají zájem zejména o studenty s praxí. Pokud se mladý uchazeč o práci chce odlišit od svých konkurentů, musí vedle vzdělání mít za sebou také praxi v oboru. Takovou praxí v oboru je zejména stáž v oboru, ve kterém studoval. Cílem stáží je tedy nabídnout mladým lidem hlavně zkušenosti a dovednosti, které se studenti nenaučí ve škole, ale přesto mají obrovský vliv na jejich úspěch v životě.

Pokud se týká Metropolitní univerzity Praha, pak její studenti se mohou ucházet o praktickou stáž v programu Erasmus. Mohou se této stáži účastnit i opakovaně v každém stupni studia – Bc., Mgr. i Ph.D. Náplň práce u zahraniční instituce musí odpovídat studovanému oboru. Minimální délka této stáže jsou dva měsíce a maximální jeden rok. Pokud jsou mu všechny dokumenty ohledně stáže schváleny, student obdrží finanční grant od MUP.²

Jednoroční placené stáže ve španělském Alicante a v německém Mnichově v oblasti průmyslového vlastnictví

Metropolitní univerzita Praha se stala v květnu 2015 členem Pan-European Seal Traineeship Programme. Na základě uzavřené smlouvy o tomto programu s Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (ochranné známky a designy Evropské unie) (EUIPO) se sídlem ve španělském Alicante a s Evropským patentovým úřadem (EPO) se sídlem v Mnichově se stáží mohou účastnit studenti Metropolitní univerzity Praha, kteří ukončili vysokoškolské studium (alespoň Bc.), prokážou dostatečné odborné znalosti z oblasti práv k průmyslovému vlastnictví, mají dostatečné jazykové znalosti a předpoklady pro práci v těchto významných mezinárodních organizacích. Uchazeči přijatí na tuto praxi budou od těchto mezinárodních organizací dostávat příspěvek ve výši 1 000 EUR měsíčně. Nástup na jednoroční stáže v tomto programu se uskutečňuje od konce září nebo začátku října.

Absolvování této jednoroční stáže vytvoří optimální předpoklady pro uplatnění na trhu v tuzemských i mezinárodních organizacích.

Přihlašování na placené stáže v Alicante a Mnichově

Studenti, kteří se budou zajímat o účast na tomto programu, musí v příslušném roce předložit Ústavu právní ochrany duševního vlastnictví, který byl v rámci MUP pověřen výkonem činností s tím souvisejících, do konce února žádost o zařazení do seznamu uchazečů o účast v tomto programu.

---

1 Autorka je akademickou pracovnící Metropolitní univerzity Praha a redaktorkou časopisu ACTA MUP.

2 www.mup.cz.

Žádost musí obsahovat žádost o účast v tomto programu, a to buď v Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví v Alicante, nebo v Evropském patentovém úřadu v Mnichově. Součástí musí být strukturovaný životopis CV, motivační dopis k účasti na tomto programu (nejméně 4 000 znaků), kopii vysokoškolského diplomu (s přehledem absolvovaných předmětů, zejména u uchazečů, kteří jsou v posledním ročníku studia), osvědčení o dostatečné jazykové znalosti (na úrovni B1) nejméně jednoho z úředních jazyků užívaných ve zvoleném úřadu a certifikát prokazující, že uchazeč úspěšně absolvoval odborný elektronický kurz (test) EUIPO nebo EPO.

Prokazování odborné a jazykové způsobilosti

Pokud se uchazeč zajímá o praxi v EUIPO v Alicante, musí prokázat znalost jednoho z těchto jazyků na úrovni B1: angličtina, němčina, francouzština, italština nebo španělština. Pozitivně se hodnotí znalost některého dalšího jazyka.

Pokud se uchazeč zajímá o praxi v EPO v Mnichově, musí prokázat znalost jednoho z těchto jazyků na úrovni B1: angličtina, němčina nebo francouzština. Pozitivně se i zde hodnotí znalost některého dalšího jazyka.

Předchozí účast uchazeče na Erasmu nebo podobném programu se hodnotí kladně.

Odborná způsobilost se prokazuje absolvováním elektronického kurzu-testu, který je dostupný na adresách Online training: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/traieeships>.

Podávání žádostí prostřednictvím Ústavu právní ochrany duševního vlastnictví MUP

Ústav právní ochrany duševního vlastnictví MUP, po shromáždění žádostí, zašle uvedeným evropským úřadům seznam uchazečů s příslušnými doklady. EUIPO a EPO si vyhradují právo provést konečný výběr uchazečů v tomto programu.

Absolvování této jednoroční stáže vytvoří optimální předpoklady pro uplatnění na trhu v tuzemských i mezinárodních organizacích.

Studenti, kteří se zajímají o účast na tomto programu, musí tedy v příslušném roce předložit Ústavu právní ochrany duševního vlastnictví, který byl v rámci MUP pověřen výkonem činností s tím souvisejících, do 28. února žádost o zařazení do seznamu uchazečů o účast v tomto programu a všechny shora uvedené doklady, které EUIPO a EPO vyžadují. Ústav právní ochrany průmyslového vlastnictví musí seznam kandidátů spolu s příslušnými doklady každého kandidáta poslat do EUIPO nebo EPO v době od 1. do 31. března.

Od doby, kdy nabyla platnost dohoda mezi EUIPO a EPO s MUP, absolvovala úspěšně tyto stáže již řada absolventů MUP. V rámci stáže studenti nabyli zkušenosti nejen přímo v oblasti průmyslového vlastnictví, ale také zkušenosti s organizací, administrací a vedením mezinárodní organizace. Kromě získání dalších vědomostí z oboru průmyslového vlastnictví jsou i tyto zkušenosti pro studenty velmi důležité, zejména pro jejich úspěch v dalším zaměstnání.

Resumé

„Pan-European Seal Traineeship Programme“ (Pan-European Seal) představuje vznik těsného a pevného vztahu mezi EUIPO, EPO a akademickým světem, například univerzity se považují za výhradního partnera pro rozšiřování povědomí o duševním vlastnictví a vzdělání u jedné z nejdůležitějších cílových skupin: studentů a/nebo budoucích profesionálů pracujících v oblasti duševního vlastnictví. Pan-European Seal zavádí program, který obsahuje všechny akademické oblasti, pomáhá používat on-line nástroje jak mezi zaměstnanci, tak studenty, pomáhá mladým lidem k přístupu na pracovní trh v oblasti duševního vlastnictví a napomáhá multikulturní výměně. Konečně, Pan-European Seal tvoří rámec včasného zjištění talentu nabídkou stáže, která bude probíhat nezávisle na obou úřadech.

Resume

The Pan-European Seal Professional Traineeship Programme, (the ‘Pan-European Seal’) envisages establishing a close and solid relationship between the EUIPO, the EPO and the academic world, as universities are considered a privileged partner for disseminating IP awareness and education to one of the most relevant target groups: students and/or future IP professionals. The Pan-European Seal will set up a programme to reach all academic areas, promote the use of both Offices’ online tools amongst university staff and students, help young people access the IP labour market, and encourage multicultural exchange. Lastly, the Pan-European Seal will provide a framework for early talent detection by offering traineeships that will take place independently in both Offices.

